

Tema 7:

Guerra Fría e Descolonización

A Descolonización

factores da descolonización

O impacto da Segunda Guerra Mundial nas colónias

A guerra amosou a debilidade das potencias europeas

- Desmoronouse o mito da invencibilidade dos europeos
- A creación, durante a guerra, de guerrillas e a inclusión de tropas coloniais

Posibilitou

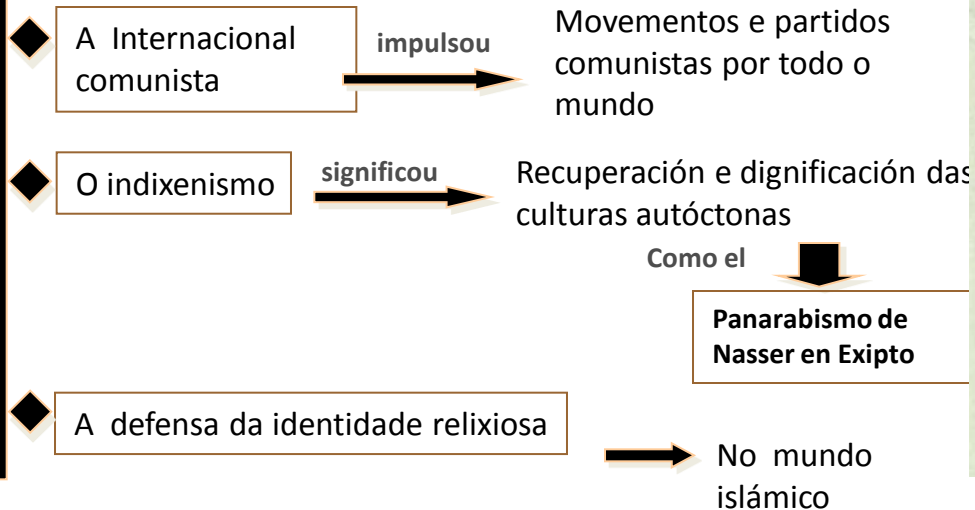
Experiencia militar e cadros de mando para o proceso de independencia

Tropas coloniais do Senegal francés

Aparición de movimientos anticolonialistas

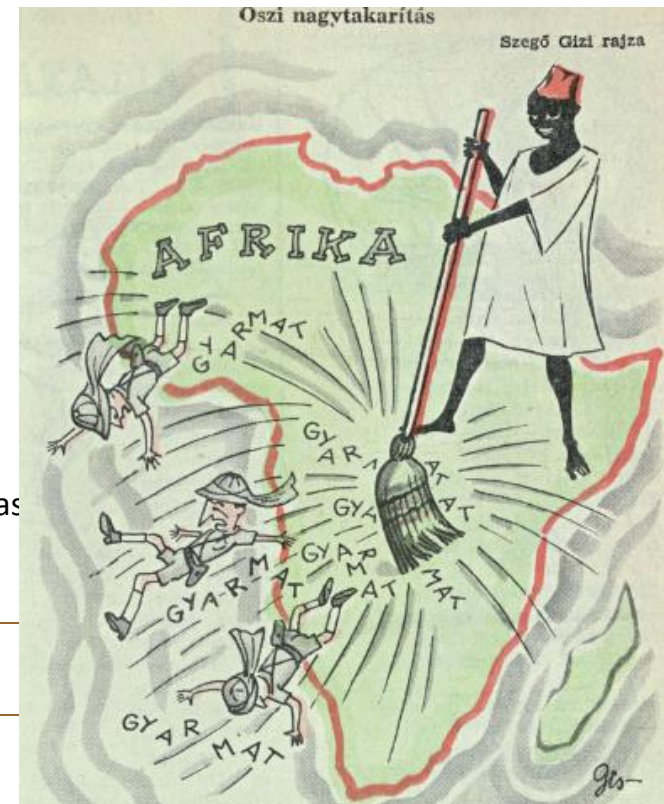
Oríxes ideolóxicas dos movementos anticolonialistas

Formación occidental do seus líderes

Gandhi, Ho Chi Minh...

Pertencentes á minoría dominante da burguesía comercial e administrativa

Sátira africana contra o colonialismo

Os cambios na opinión pública

- Foise creando unha conciencia antiimperialista nos países occidentais

A través de

→ En 1918, o presidente Wilson (USA) plantexara o dereto de autodeterminación

→ Movementos cristiáns antiimperialistas

→ A influencia do socialismo e da URSS favorable á independencia das colonias

O papel da ONU

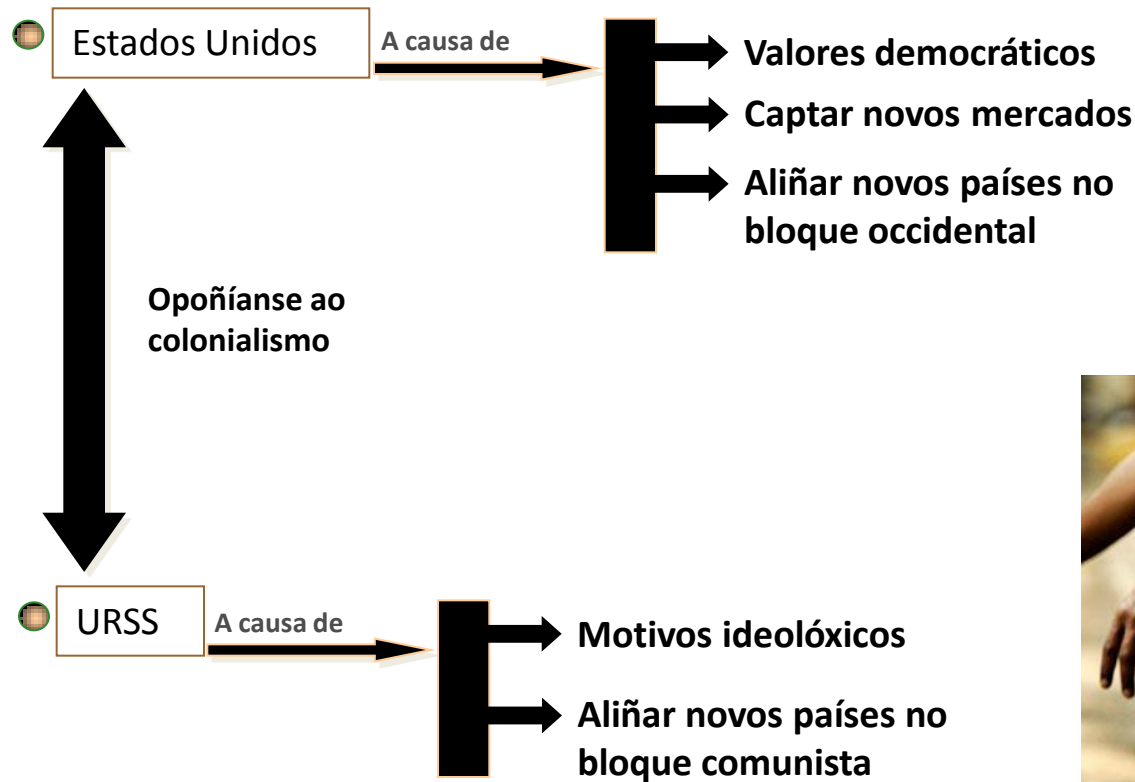
A ONU actuou como conciencia crítica do colonialismo

- En 1945, na súa **Carta fundacional** recolle o **espírito anticolonial e favorable ao dereito de autodeterminación**
- En 1947, asinouse a Declaración Universal dos Deretos Humanos.
- En 1960, condenouse o colonialismo

Moitos países africanos e asiáticos da ONU son antigas colonias

A influencia da Guerra Fría no proceso de descolonización

O marco cronolóxico da descolonización

Etapas do proceso descolonizador

Etapas

Primera etapa

1945 -1955

→ **Continente
asiático e países
de Oriente Medio**

supuxo

Tomar conciencia do Terceiro
Mundo e do non aliñamento

Segunda etapa

1955 -1970

→ **África e últimos
territorios de Asia**

En 1960, Resolución 1514 da
ONU condenatoria da
colonización

Terceira etapa

Entre 1970 e a actualidade

→ **Últimas colonias
africanas e
residuos coloniais
como Hong Kong**

Mapa da descolonização

A Descolonización de Asia

A independencia do imperio británico en Asia

O modelo de descolonización británico foi pouco conflitivo

● Con negociación entre a metrópole e as colonias

A causa de

Unha administración colonial indirecta con ampla autonomía

Estableceuse a Commonwealth

Comunidade económica entre a metrópole e as colonias

India

● Trala guerra e a causa de

Problemas para manter a colonia

Política de resistencia pasiva de Gandhi

Concédesse a **independencia á India, 1947**

Multitude celebrando a independencia de Pakistán en 1947

A independencia do imperio británico en Asia

Se concede la **independencia a la India, 1947**

A través del

Plan Mountbatten

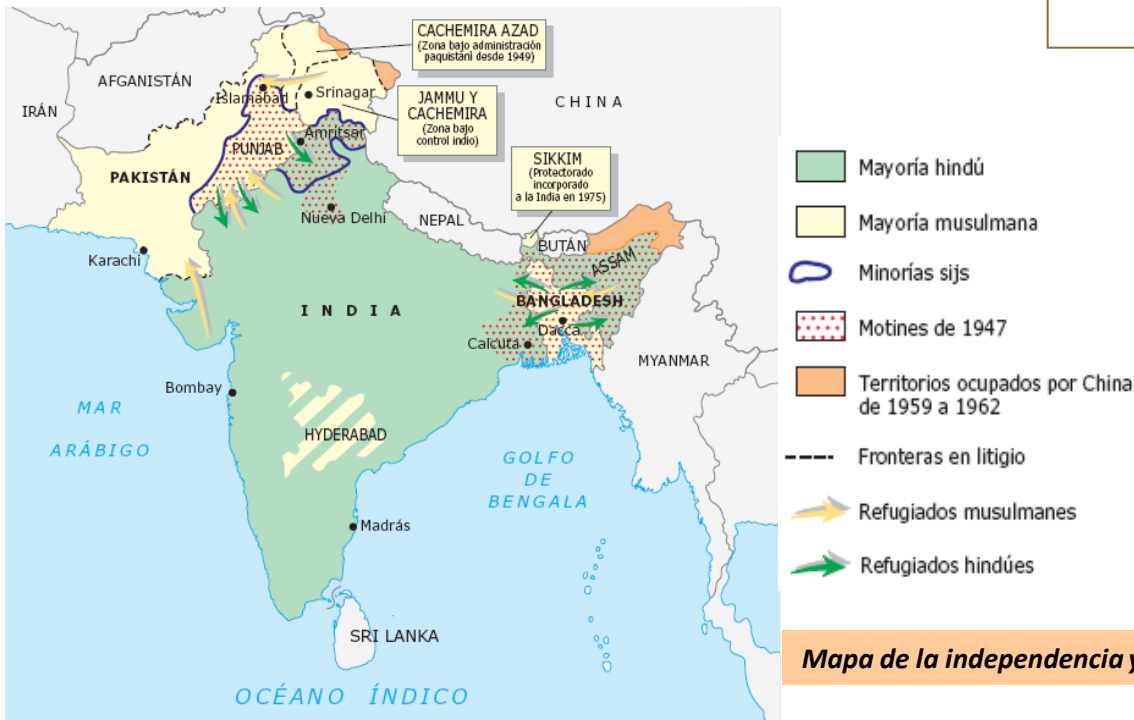
Se divide la
India en dos
Estados

Pakistán

Musulmanes

Unión India

Hindús (Partido del Congreso
de Nehru y Gandhi)

El Pakistán quedó dividido en
dos (la secesión de uno de
ellos dará lugar a **Bangladesh**)

**Pakistán y la India viven en tensión
desde entonces**

**Disputándose zonas como la
región de Cahemira**

Mapa de la independencia y partición de la península del Indostán

Mapa de la independencia y partición de la península del Indostán

FOTOCOPIAS:

A independencia do imperio británico en Asia

A independencia do resto de posesións británicas en Asia

● En 1948, Ceilán (Sri Lanka) e Birmania

● En 1957, Malaisia

A causa de

- Múltiples razas e relixións
- Grandes recursos de materias primas
- Posición estratéxica no comercio naval

Países xurdidos dos antigos imperios coloniais asiáticos

Commonwealth Countries

Map not to Scale

Copyright © 2006 Compare Infobase Limited

As colonias francesas e holandesas

Indochina

- Francia non aceptou a proclamación de independencia do **Vietminh comunista** provoca

A guerra de descolonización (1ª guerra do Vietnam), en 1946

Derrota francesa

Dien Bien Phu, 1954

Asínase a paz en

A Conferencia de Xinebra

Divídese o
Vietnam en 2
Estados

Vietnam do Norte

**Comunista
(Ho Chi Minh)**

Vietnam do Sur

**Occidental, sostido por
franceses e
estadounidenses**

**En 1975, unificación nunha República
Socialista do Vietnam**

Indonesia

- En 1947, guerra de descolonización contra Holanda

**Independencia
en 1949**

**Sukarno, líder
independentista**

A Conferencia de Bandung (1955)

A Conferencia de Bandung

Foi un acelerador da conciencia anticolonialista

● Unha acción conxunta dos países descolonizados

Contra

A política de bloques

A favor de

Un Movemento de Países
Non Aliñados

Creado en

A Conferencia de Bandung, 1955 (25 países, co liderazgo de China, India, Indonesia e Exipto)

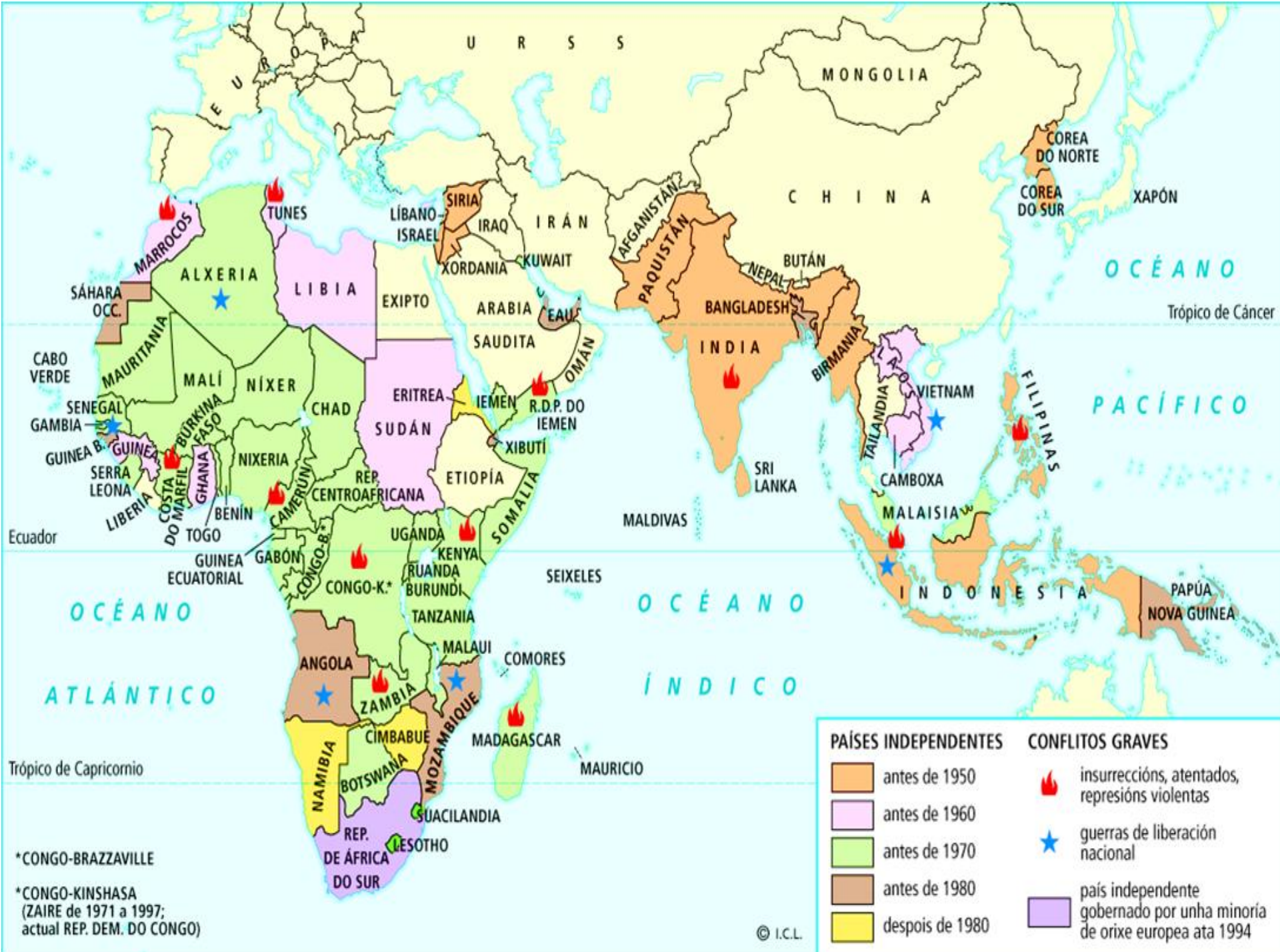
Cos seus líderes

Nasser (Exipto)
Sukarno (Indonesia)
Nehru (India)
Tito (Iugoslavia)

Se comprometen a

- Negarse a aceptar bases militares de outros países
- Axudar aos movementos independentistas e rexeitar o colonialismo
- Non entrar en ningún dos dous bloques e colaborar coa ONU
- Condenar o imperialismo, pero aceptar a cooperación económica con países desenvolvidos

O movemento dos países non aliñados

Os países do **Terceiro Mundo** (descolonizados)

Adoutaron unha posición de neutralidade ante a formación de bloques durante a Guerra Fría

O conflito de Oriente Próximo

Oriente Próximo e a creación de Israel

O Próximo Oriente, unha descolonización problemática

A conflictividade débese a tres razóns

◆ As **reservas de petróleo** máis importantes do planeta

◆ A **desmembración do Imperio Turco** na Primeira Guerra Mundial

provoca

Repartición entre **Reino Unido** (Irak, Palestina e Arabia) e **Francia** (Siria e Líbano)

O trazado das fronteiras e as oligarquías corruptas

Marcará a futura descolonización

◆ A creación do Estado de Israel (1948)

Problemas fronteirizos
Forte inestabilidade interna

- Sultanato de Nedged
- Territorios bajo protección británica
- Posesiones italianas
- Posesiones francesas
- Territorio bajo mandato de la Sociedad de Naciones
- Posesiones británicas

Desmembración do Imperio Otomán trala Primeira Guerra Mundial

A creación do Estado de Israel

As orixes de Israel

- A finais do s. XIX apareceu o **movemento sionista**

defendía

A creación dun “fogar nacional” para os xudeus en Palestina

- Durante e despois da Segunda Guerra Mundial houbo un **éxodo de xudeus** a Palestina (baixo mandato británico)

- A **ONU** decidiu a **partición de Palestina** entre árabes e xudeus

Orixe de todos os conflitos posteriores e ata a actualidade

As guerras entre árabes e israelís

O comezo do conflito do Próximo Oriente

- En 1948 proclamouse o Estado de Israel e os británicos retiráronse da zona

provoca

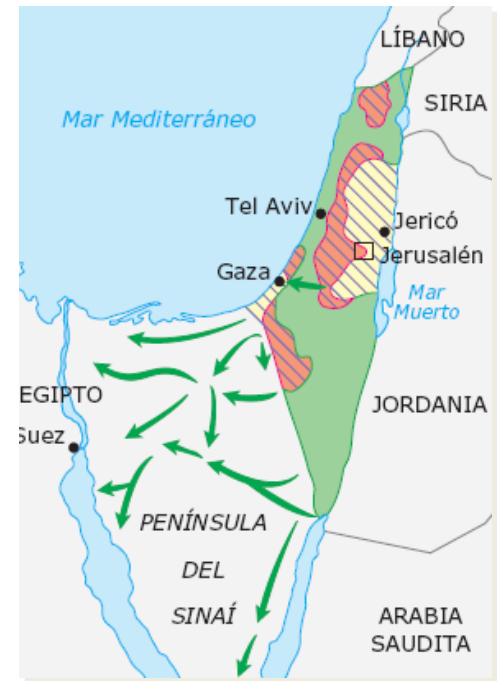
As guerras entre árabes e israelís

Primeira guerra árabe-israelí (1948-1949)

Victoria israelí. Expansión territorial. Expulsión de palestinos

Segunda guerra árabe-israelí (1956) Conflicto do canal de Suez (Nasser, Egipto).

- Palestina según la propuesta de la ONU en 1948
- Israel según la propuesta de la ONU en 1948
- 1.ª guerra: Anexiones de Israel en 1948-1949
- 2.ª guerra: Avances israelíes sin conquistas en 1956

As guerras entre árabes e israelíes

As guerras entre árabes e israelís

Terceira guerra árabe-israelí (1967): a guerra dos seis días.

Cuarta guerra árabe-israelí (1973): a guerra de Yom Kippur.

Nova expansión de Israel (Gaza, Cisjordania, Sinaí, Golán...)

Os conflitos continuaron: Guerra do Líbano (1975-1990) e a invasión do sur del Líbano, no 2006, por parte de Israel para combatir Hezbolá.

Na actualidade: a OLP e Hamás gobernan nos territorios palestinos.

As conversas de paz entre palestinos e israelíes están estancadas e o conflito segue sen solucionarse.

O problema palestino

Tralas diversas guerras entre árabes e israelíes

Israel ocupou terras dos palestinos

Iniciando unha

Repoboación xudía a través de colonias

Provocando

A creación da OLP (1967)
(Organización para a Liberación de Palestina)

En 1987 utilizou unha nova forma de loita

a “Intifada”

Con Yasser Arafat

A partir de 1991 iniciouse a aproximación

- ◆ En 1991, a Conferencia de Madrid
- ◆ En 1993, os Acordos de Oslo

Coa creación de

La Autoridad Nacional Palestina

Pero no 2000, unha nova Intifada, o terrorismo e a forza crecente de Hamás alonxan a solución ao problema palestino.

ISRAEL
PALESTINA

Año 1947

Palestinian loss of land 1946 to 2000

UN Partition plan 1947

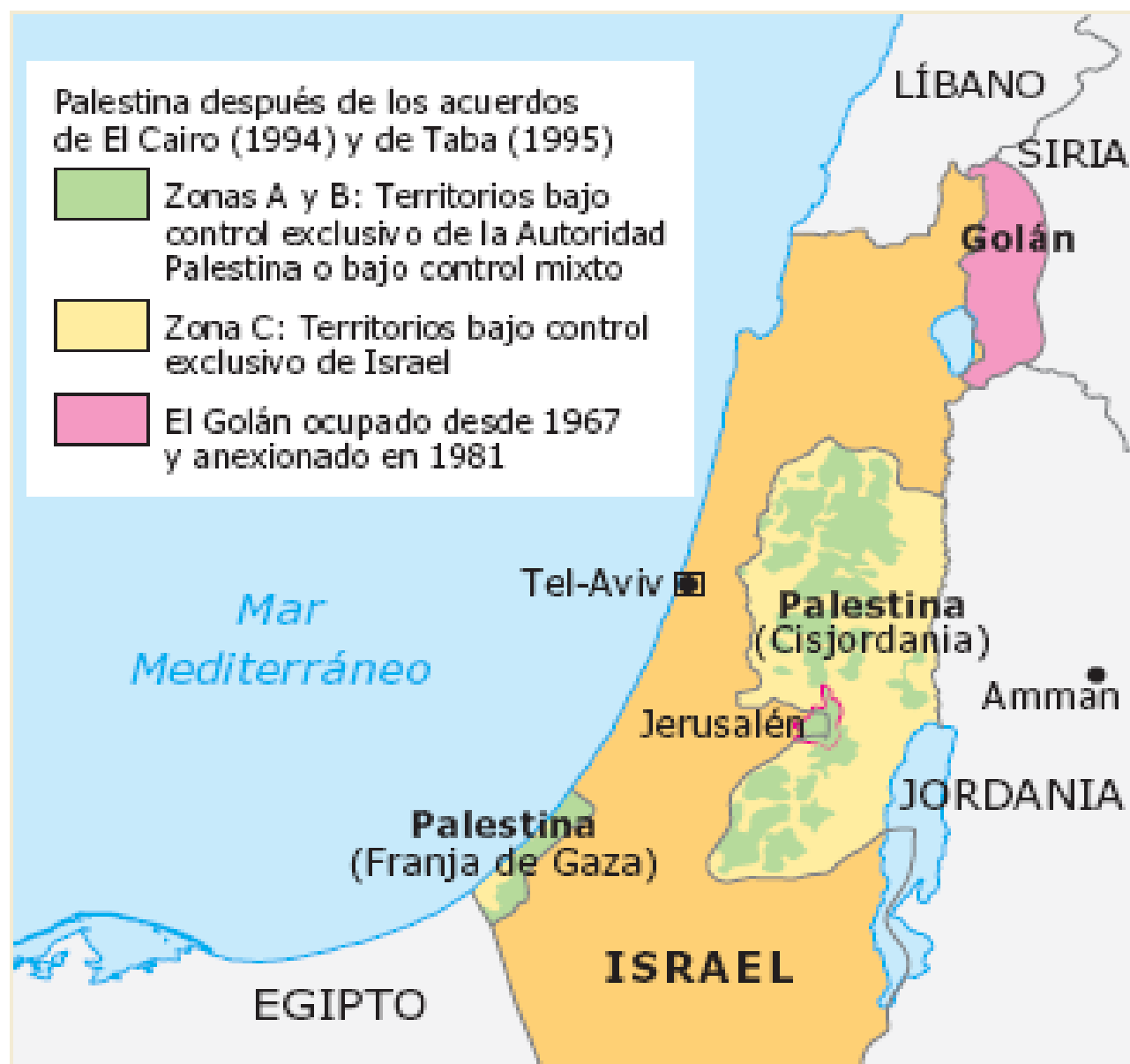
1949 - 1967

2000

Palestinian and Jewish land 1946

Israel y Palestina tras los acuerdos de 1994 e 1995

Acordos de paz: Isaac Rabin, Bill Clinton e Yasir Arafat (1993)

Os novos Estados árabes

Trala Segunda Guerra Mundial os protectorados e colonias desapareceron

- Os novos réximes promoveron o **movemento panarabista**
- Pouco favorables a Occidente (considerado proisraelí)

Exipto

Revolución de 1952

Réxime nacionalista e panarabista

Nasser (1952-1970)

Siria

Partido Baas (1963)

Regimen socialista y panarabista

Alineado con la URSS

Irak

Partido Baas (1963)

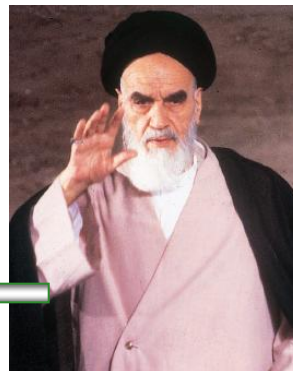
Dictadura de Saddam Hussein (1979-2003)

Irán

Monarquía (Sha) 1925

En 1979, revolución fundamentalista chiíta

Jomeini

Monarquías teocráticas

Reximes autoritarios rexidos pola lei islámica (Arabia Saudita)

Enormes reservas petrolíferas
Aliados de Occidente

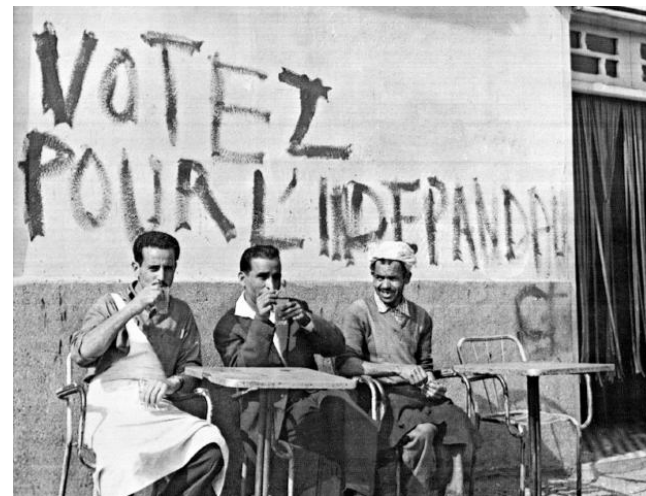
A descolonización de África

A descolonización na rexión do Magreb

Marrocos

- Protectorado español e francés
- En 1956 se concédese a independencia con Mohamed V como rei

Magrebíes toman té baixo unha pintada que reclama a independencia

Alxeria

- Colonia de poboamento francesa (mais dun millón de colonos) e moitos intereses económicos
- En 1954 creouse a Fronte De Liberación Nacional (FLN)

Iníciase un longo conflito armado (1954-1962)

Independencia en 1962
Ben Bella

Alxer celebra a independencia

O Sahara Occidental

- Colonia española
- En 1973 creouse a Fronte Polisario (guerrilla antiespañola)

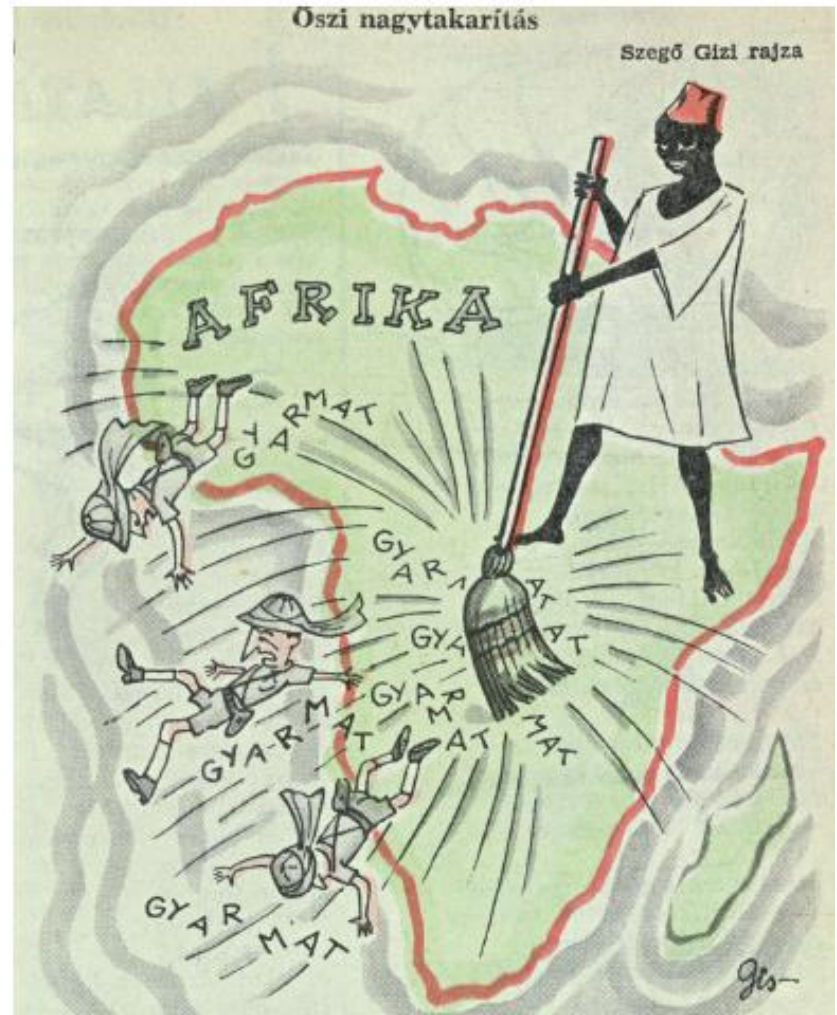
A ONU programou un referéndum sobre a independencia para o 1975

A presión marroquí (a “Marcha Verde”)

Obrigou a España a ceder o territorio a Marrocos e a Mauritania, 1975

Mapa da descolonización de África

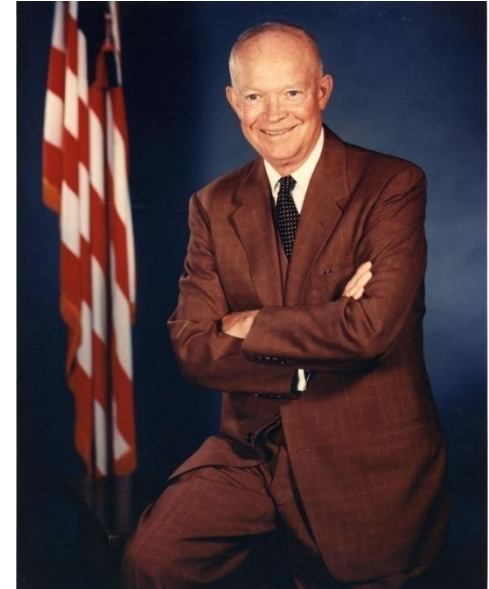
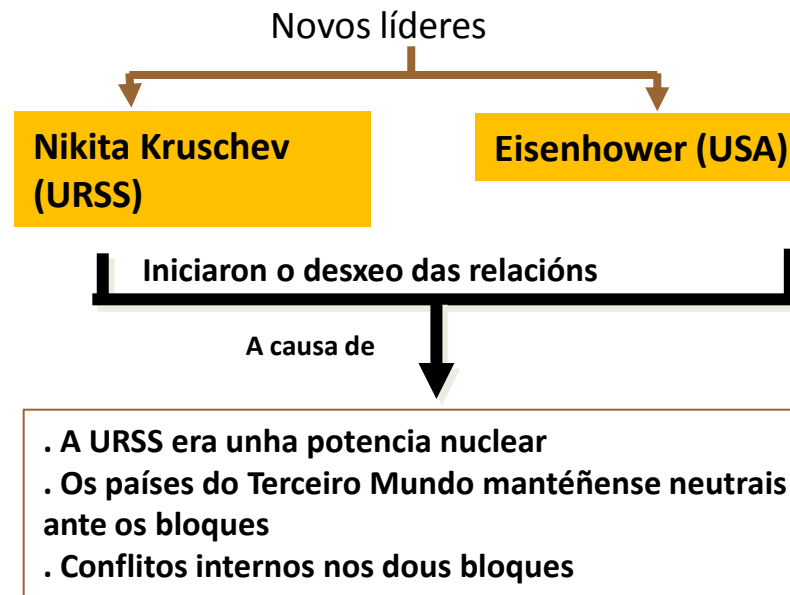

As colonias españolas en África no século XX

Cambio de líderes e comezo da distensión

En 1953 empezou o desxeo das relacións entre ambas potencias

Na época da coexistencia sucedíanse os conflitos con periodos de conversacións e achegamentos

A época de Krushev: a desestalinización (a URSS despois de Stalin)

Trala morte de Stalin en 1953 impúxose unha corrente revisionista

Nikita Krushev (1894-1971)

- Nikita Krushev (1953-1964) convertiuse no novo primeiro secretario do comité central
- Os cambios na URSS estimularon revoltas no mundo comunista

Iniciouse un período de revisión

Insurrección en **Poznan** (Polonia)
Revolta **húngara de 1956**

Desestalinización

que provocaron

A **represión** do exército soviético

Disminuíu a represión

Condenouse o réxime estalinista

Aceptouse a existencia doutros modelos de transición ao socialismo

Reorientouse a economía planificada soviética (orientándose aos produtos de consumo e agrícolas)

- O **recelo dos conservadores** do PCUS (a ***nomenklatura*** do partido) ante os cambios e o **fracaso en política exterior** (a crise mísiles de Cuba) provocou a **caída de Krushev**

Os conflitos internos dos dous bloques

No bloque comunista

En 1956, revolta polaca e húngara

Reprimidas pola **Unión Soviética** e o Pacto de Varsovia

Provocando o alonxamento de

Iugoslavia, Albania e China (que rompeu as relacións coa URSS)

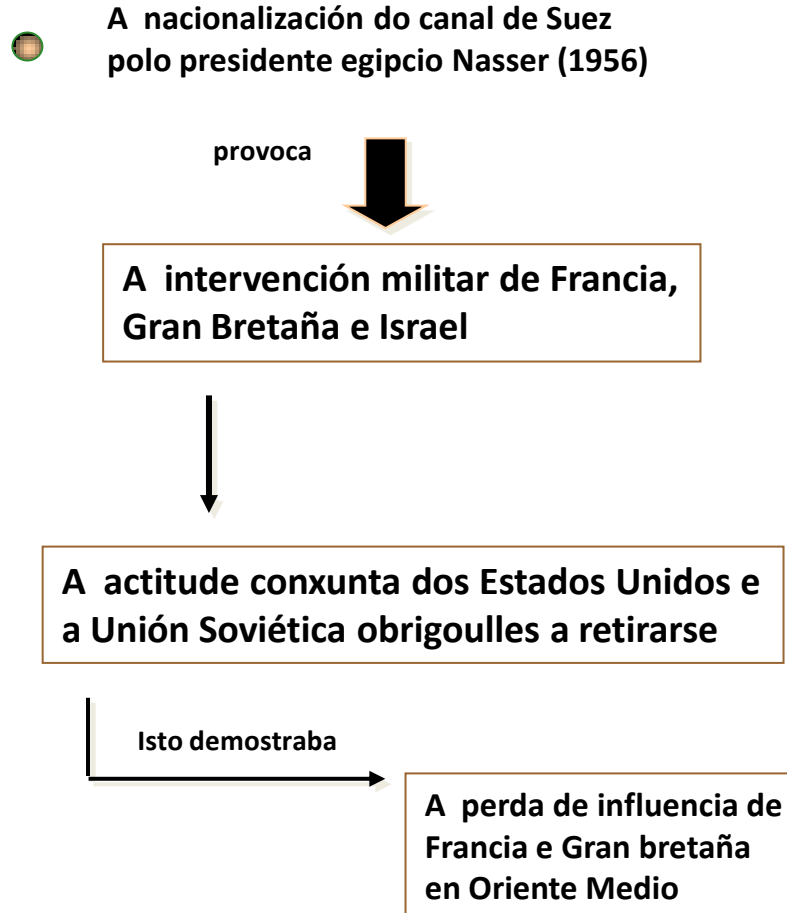

A rebelión húngara

As tensións de 1956: crise do canal de Suez

O presidente exipcio Nasser iza a bandeira do seu país en Port Said trala nacionalización do canal

O terror nuclear

- Durante o período da coexistência pacífica

↓
E ante a ameaça soviética

Anunciouse

↓
A doutrina da represália masiva

Consiste em

Ao borde do abismo

Resposta nuclear
total a un ataque
da URSS

Desfile do Exército Vermelho em Moscou:

“O único movemento gañador é non xogar”

Novos conflitos entre os dous bloques

As principais crises entre 1960-75 foron:

A segunda crise de Berlín

A crise de Cuba

A guerra do Vietnam

A segunda crise de Berlín

En 1961

→ Construción do Muro de Berlín

Bloqueando e illando toda a zona
occidental da cidade

Co obxectivo de

Frear o éxodo da zona
oriental

A construción do muro

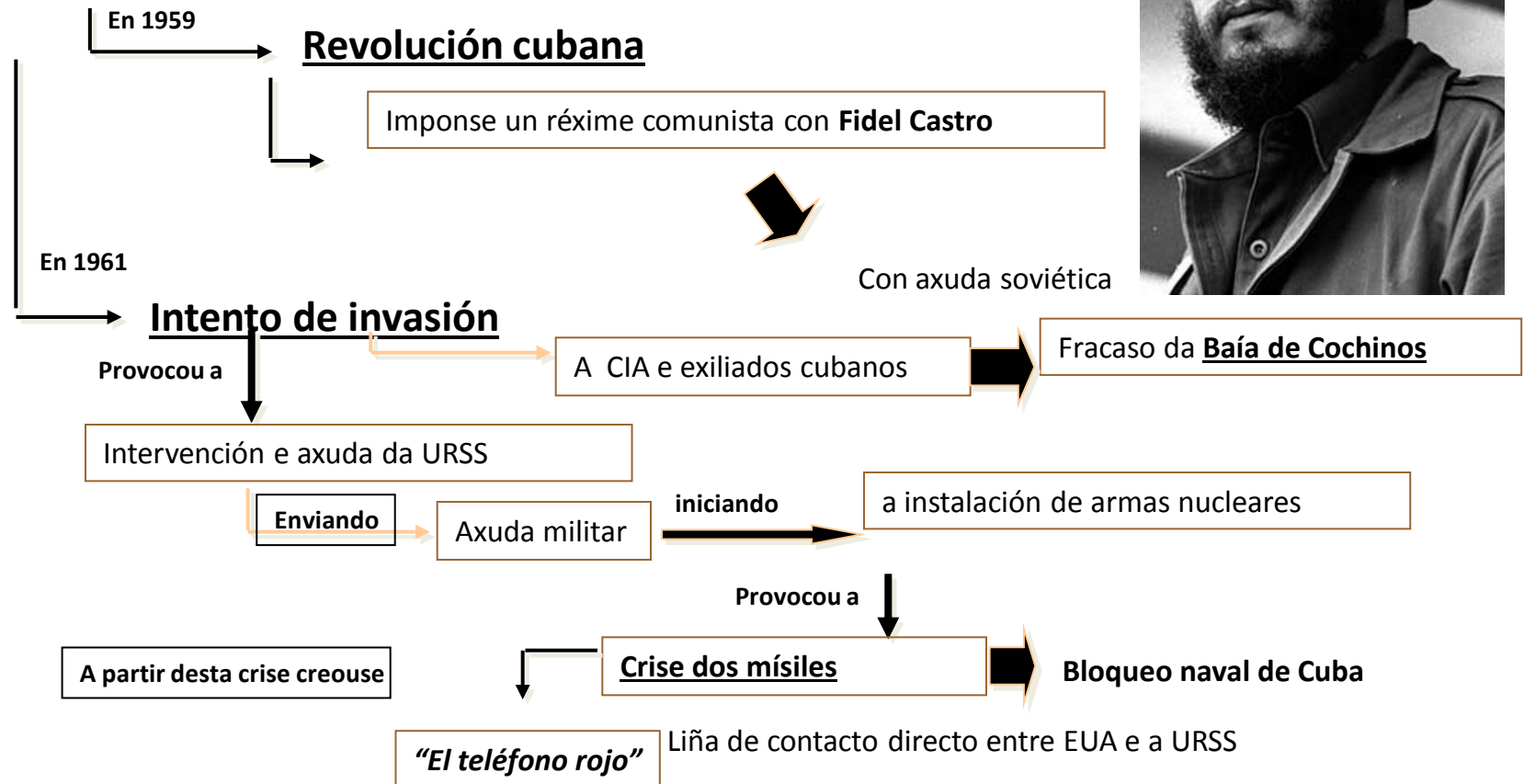
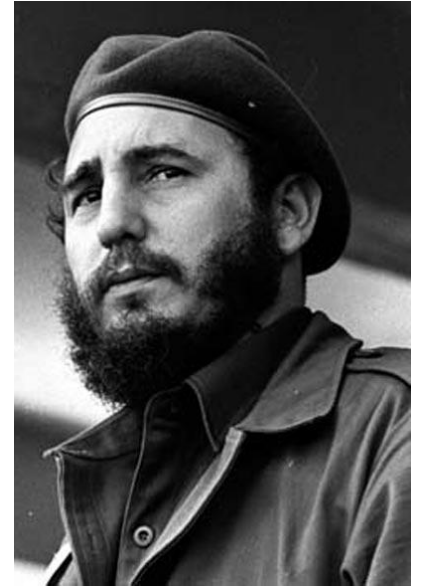

Discurso de JFK en Berlín: *“Eu tamén son un berlinés”*

Os conflitos entre os dous bloques: Cuba (p. 327, 398-399)

A crise de Cuba

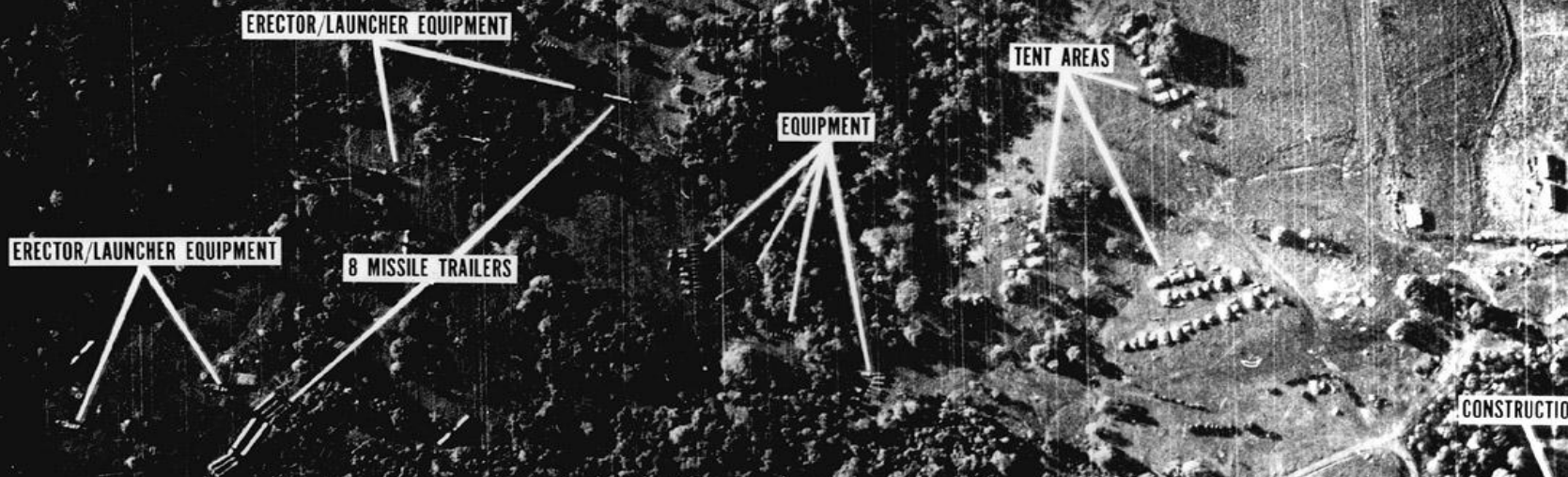

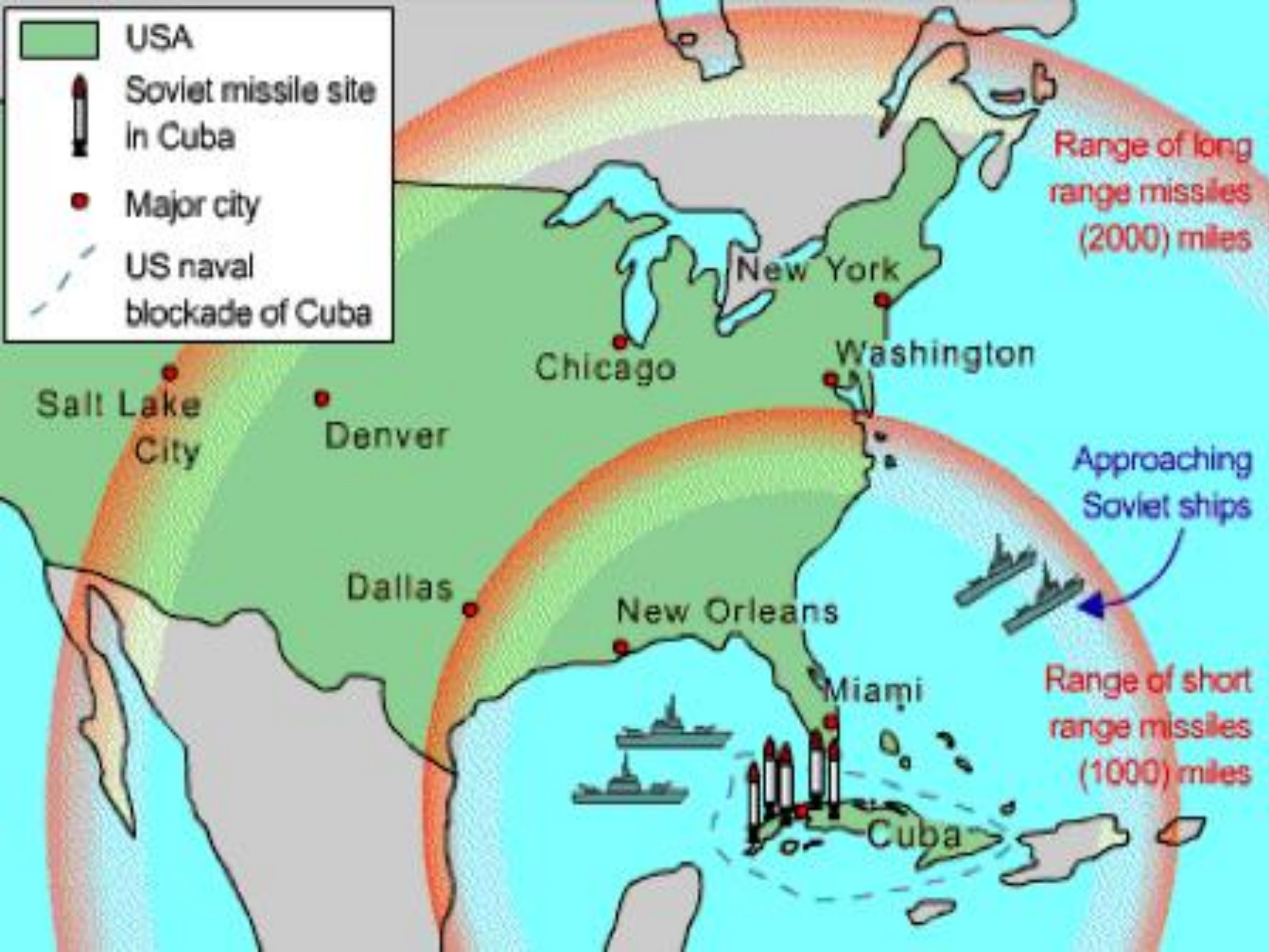

A crise dos mísís de Cuba (1962)

MRBM FIELD LAUNCH SITE
SAN CRISTOBAL NO 1
14 OCTOBER 1962

Desenvolvimento da crise dos mísís

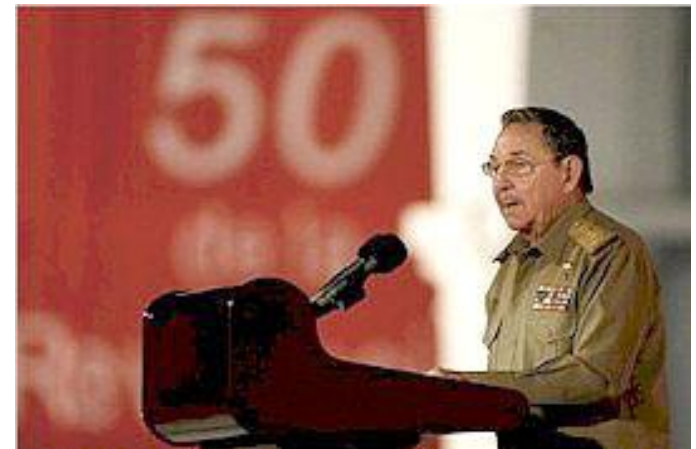

Cuba de 1959 á actualidade

Revolución cubana de **Fidel castro** (1959)

- A alianza coa Unión Soviética (ata 1991)
- Un sistema socialista de corte soviético
- A partires de 2008, Raúl Castro asume a presidencia cubana. En principio estaría no cargo ata o 2018

De Fidel a Raúl Castro

A guerra do Vietnam

Etapa francesa (1945-1954)

Tras unha guerra de descolonización

Francia é derrotada polo **Vietminh** (movemento comunista e anticolonial de **Ho Chi Minh**)

asina

Acordos de Ginebra

División do
Vietnam polo
paralelo 17º

Vietnam do Norte
(comunista, Ho Chi Minh)

Vietnam do Sur
(ditadura capitalista, Ngo Dinh Diem)

La guerra de Indochina (1946-1954)

1953 Independencia de Laos y Camboya
(reconocida por Francia en 1954)

 Vietnam del Norte

 Partición de Vietnam (Ginebra 1954)

 Zonas controladas por el Frente
de Liberación (FLN) y los comunistas

 Derrota francesa

 Ayuda china
a Vietnam
del Norte

Dien Bien Phu (1954)

Etapa norteamericana (1964-1975)

Co obxectivo de frear o avance comunista en Asia
(*Efecto Dominó*)

Estados Unidos axuda militarmente
ao Vietnam do Sur

contra

- A guerrilla comunista (Vietcong) e
- O Vietnam do Norte

A pesar da superioridade tecnolóxica

Os Estados Unidos son derrotados e en 1973 inician a súa retirada

En 1975

O Vietnam unifícase

nace

A República Socialista de Vietnam

A guerra exténdese ás veciñas Camboxa e Laos

A guerra do Vietnam

Ruta de Ho Chi Minh	Base aérea soviética
Ofensiva norvietnamita	Base aérea estadounidense
Ofensiva estadounidense	Base naval estadounidense

A expansión do comunismo por Asia

- Ademáis de China e Corea del Norte, o comunismo espallouse por outros países

República Democrática do Vietnam

1945

Ho Chi-Minh

Ditadura prosoviética

1975

Reunificación: República Socialista de Vietnam

- A causa da guerra do Vietnam espallouse o comunismo por Laos e Camboxa

Camboxa

1975

Réxime de Pol Pot –jemer-
rojos-

1979

Réxime provietnamita

Desde 1993: Reino de Camboxa

Laos

1975

Pathet Lao

Réxime provietnamita

**COREA
DEL
NORTE**

(Desde 1948)

CHINA
(Desde 1949)

OCÉANO
PACÍFICO

LAOS
(1975-1991)

VIETNAM
(Desde 1976)

CAMBOYA
(1975-1978)

Países en los que se instaló
un régimen comunista

📢 Movimentos sociais e de protesta nos 60 e 70

Os conflitos internos nos anos 1960

● No bloque comunista

En 1968, a **Primavera de Praga**
(Checoslovaquia)

Reprimida pola **Unión Soviética** e o Pacto de Varsovia

● No bloque occidental

- ◆ Política equidistante de Francia en política exterior
- ◆ Inestabilidade en latinoamérica

Provocando o

Intervencionismo
norteamericano

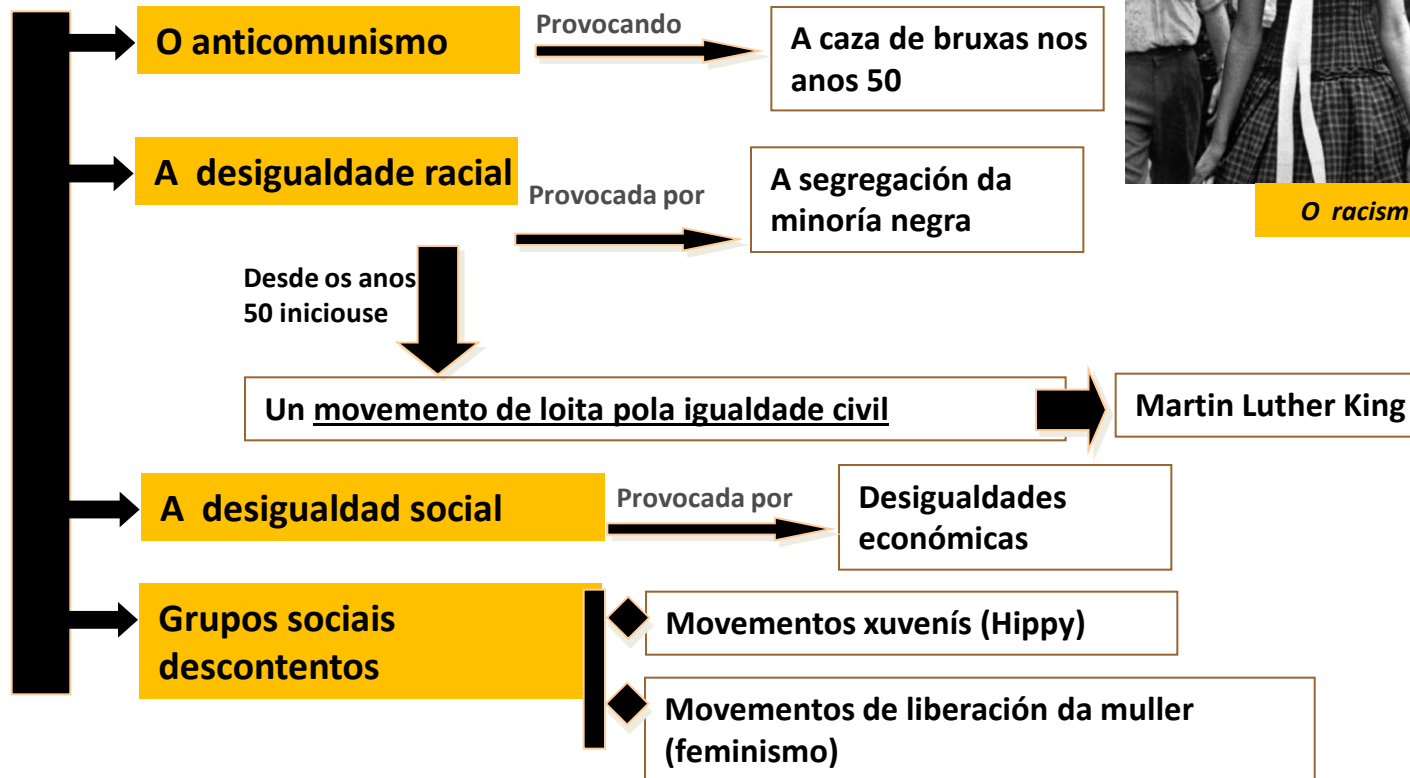

A PRIMAVERA DE PRAGA (1968)

Os problemas sociais en EE.UU

Destacaron

O racismo no sur de Estados Unidos

Os cambios na sociedade
norteamericana: “Forrest Gump”

Forrest Gump

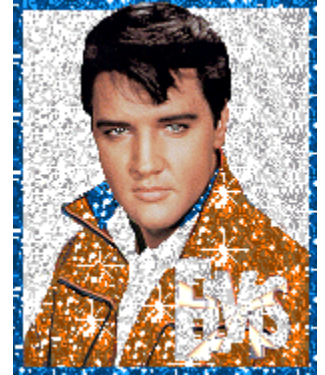
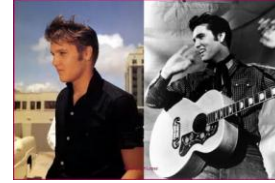
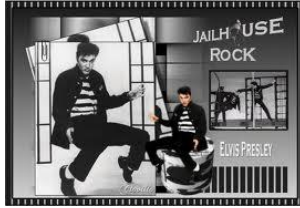
A mocidade e a revolução musical nos anos 60 e 70

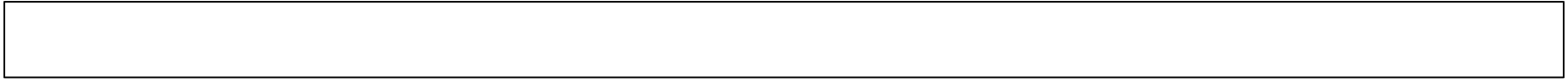
Aqueles maravilhosos anos 60

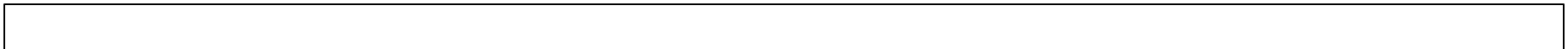
ELVIS PRESLEY: "EL ROCK DE LA CÁRCEL"

THE BEATLES: "SHE LOVES YOU"

THE BEATLES: "LUCY IN THE SKY WITH DIAMONDS"

STEPPENWOLF: "BORN TO BE WILD"

THE ROLLING STONES: "SATISFACTION"

THE DOORS: "LIGHT MY FIRE"

JOHN LENNON: "GIVE PEACE A CHANCE"

SCOTT MCKENZIE: "SAN FRANCISCO"

PELÍCULA MUSICAL: "HAIR"

A URSS na época de Breznev (1964-1982)

- Con Breznev o **poder** concentrabase na clase política dominante

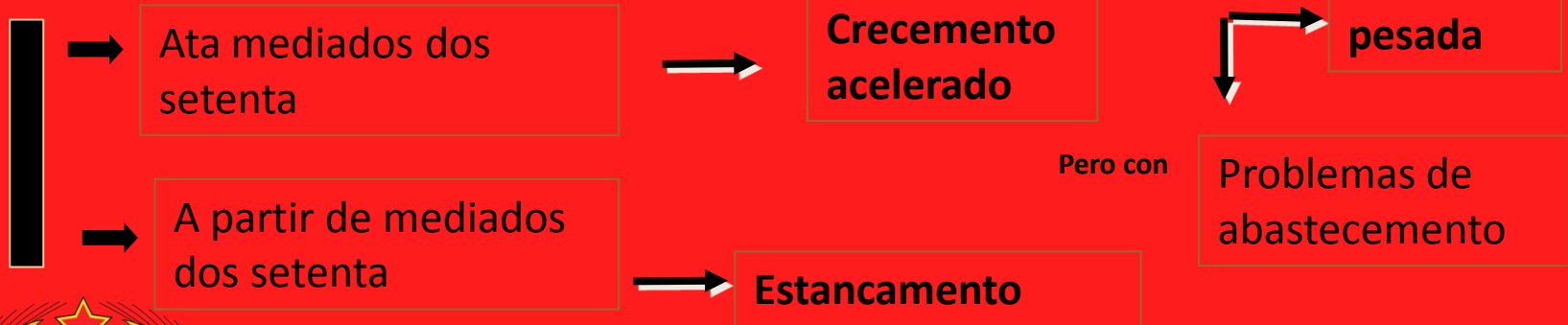

A **nomenklatura**
(os dirixentes do partido)

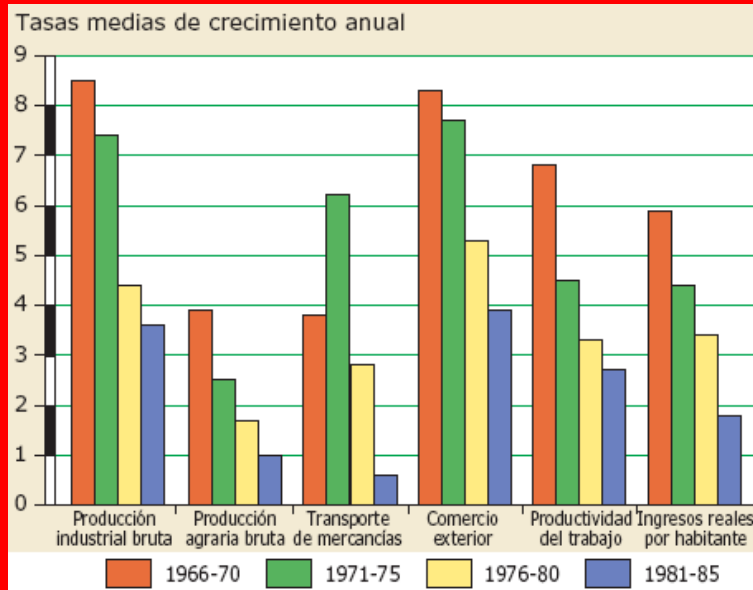
Leónidas Breznev
(1906-1982)

- A **economía** soviética tivo dous períodos:

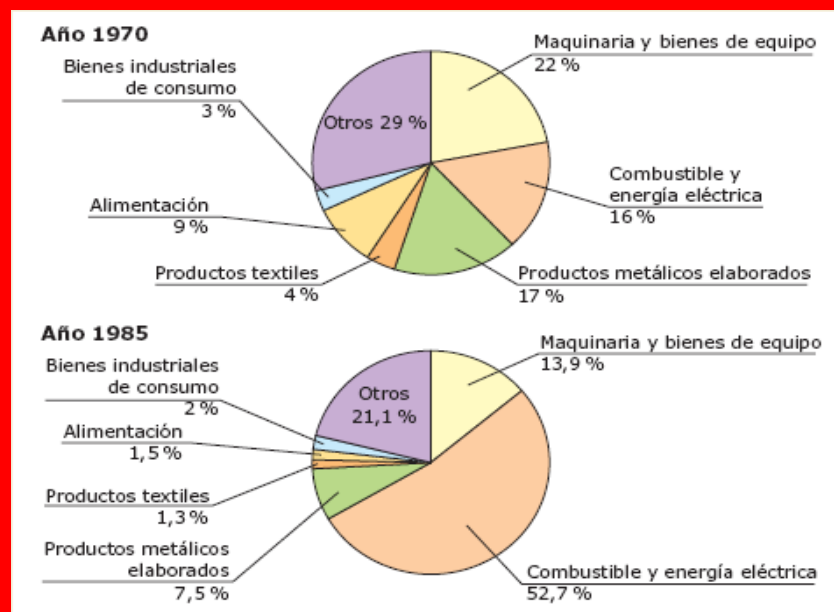
*O soviético Breznev e o xermano-oriental Honecker
saudándose....como auténticos camaradas*

A economía soviética:

	1950	1966	Crecimiento (%)
Electricidad (miles de millones de kW/h)	91,2	544,6	597
Acero (millones de t)	27,3	96,9	355
Carbón (millones de t)	261,1	585,6	224
Cemento (millones de t)	10,2	80,1	785
Tractores (miles)	116,7	382,5	328
Textiles (miles de millones de metros)	4,5	9,4	209
Calzado de cuero (millones de pares)	203	522	257
Azúcar de remolacha (millones de t)	2,5	8,3	332

Cambios na estrutura das exportacións soviéticas

O esplendor económico da URSS

A crise económica de 1973

A crise económica 1973-1982

As causas da crise

● Comezaban a manifestarse síntomas de crise:

A través de

- A balanza por conta corrente estadounidense comezou a padecer un déficit
- Diminución das reservas de ouro estadounidenses
- Pérdida de valor do dólar e aumento de inflación

● A crise do petróleo de 1973:

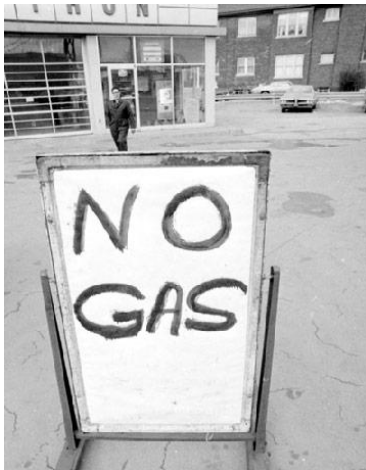
A causa de

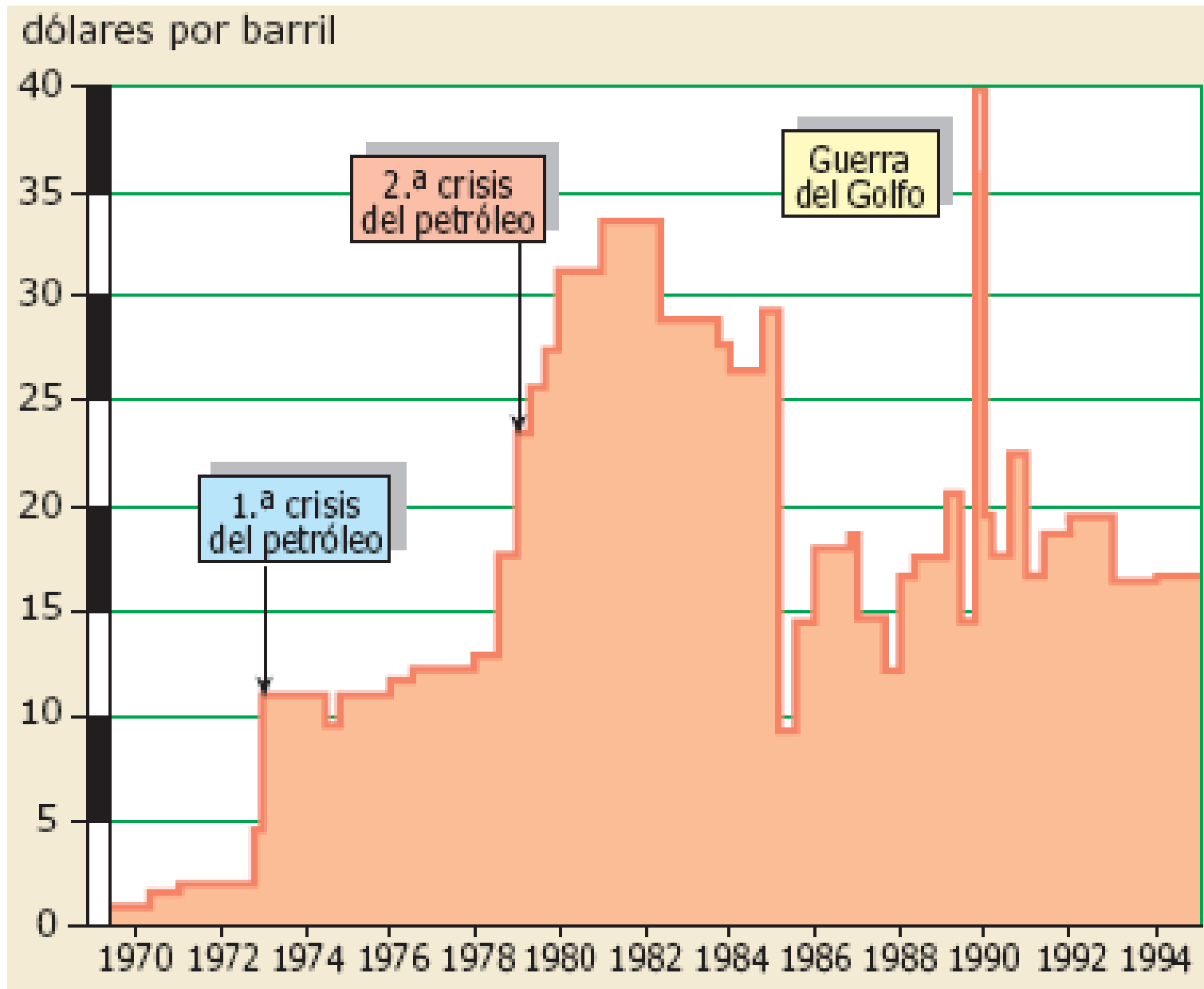

O aumento dos prezos do petróleo pola OPEP a causa da guerra de Yom Kippur

Provocando

Inflación e crise en todo el mundo

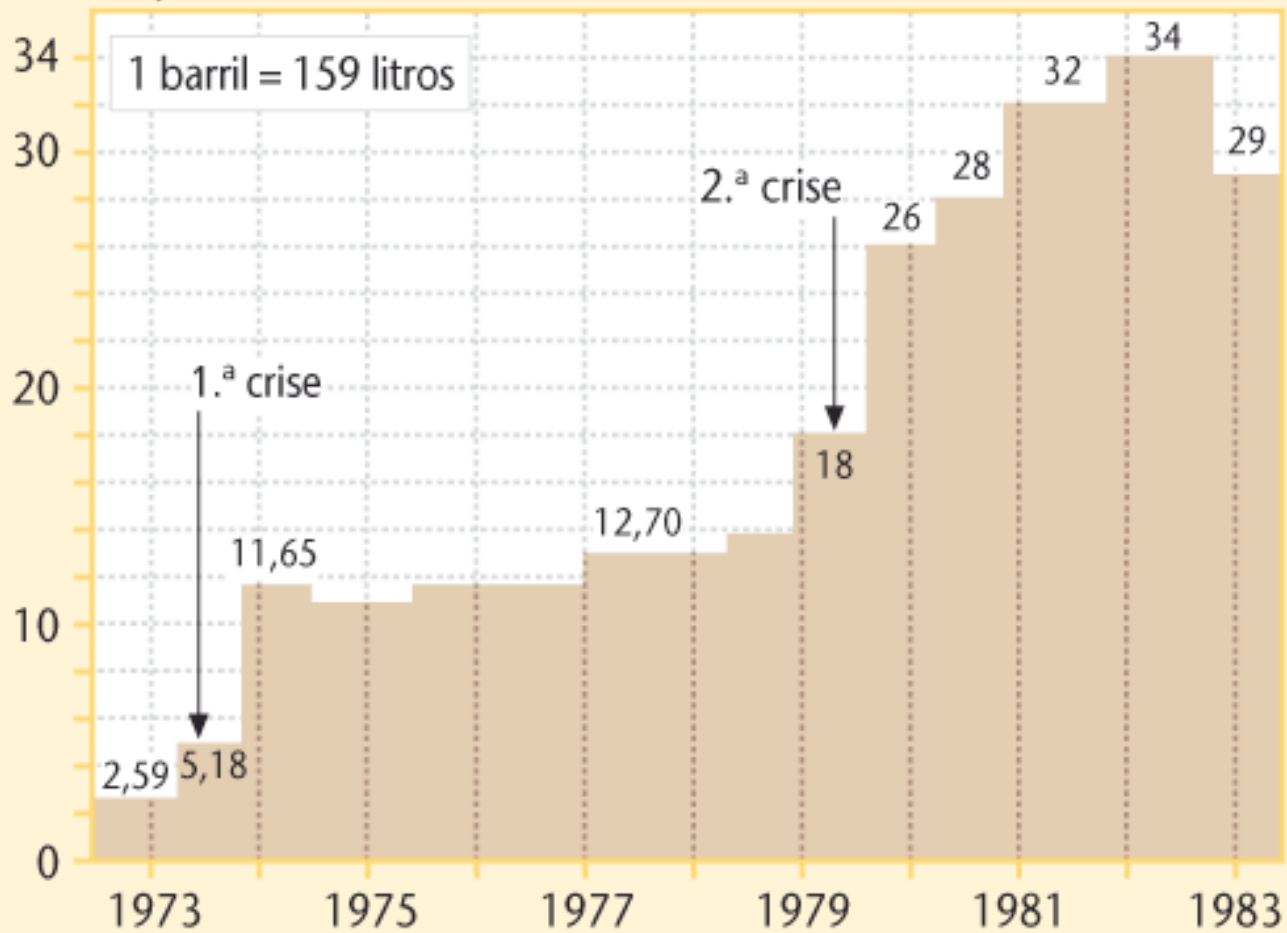

Evolución do prezo do petróleo

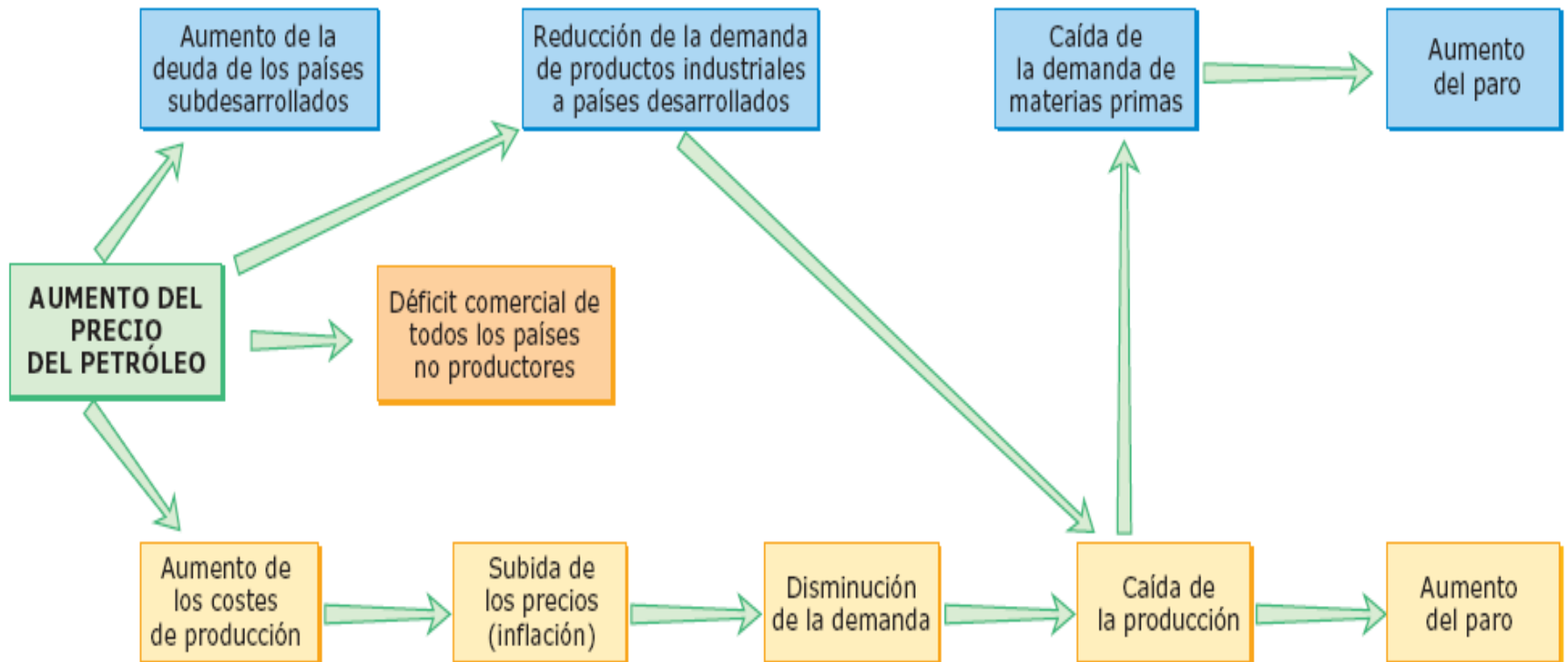
EVOLUCIÓN DOS PREZOS DO PETRÓLEO BRUTO

dólares por barril

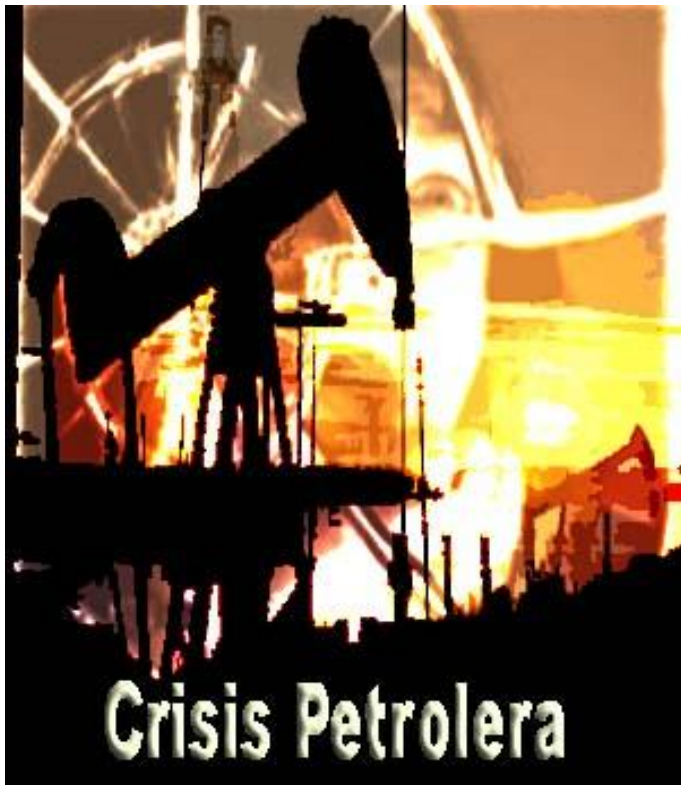
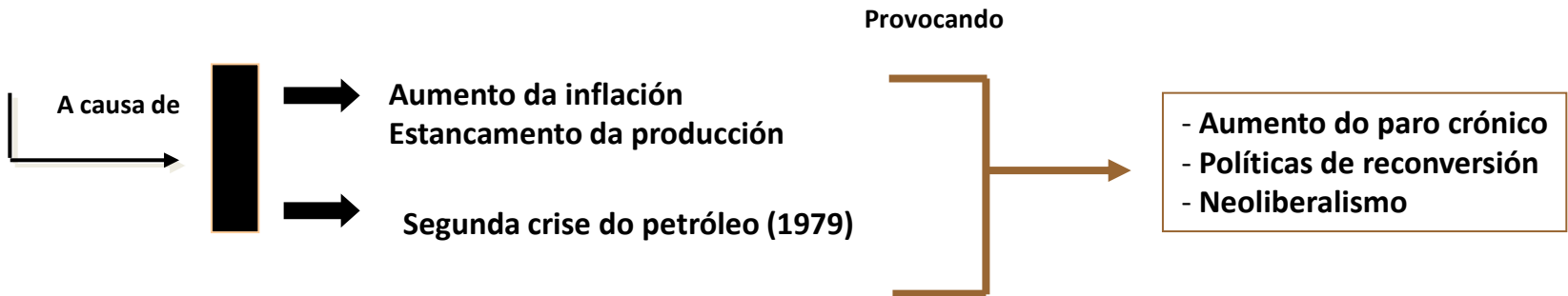
Efectos de la suba del petróleo

PAÍSES SUBDESARROLLADOS

PAÍSES DESARROLLADOS

● A prolongación da crise

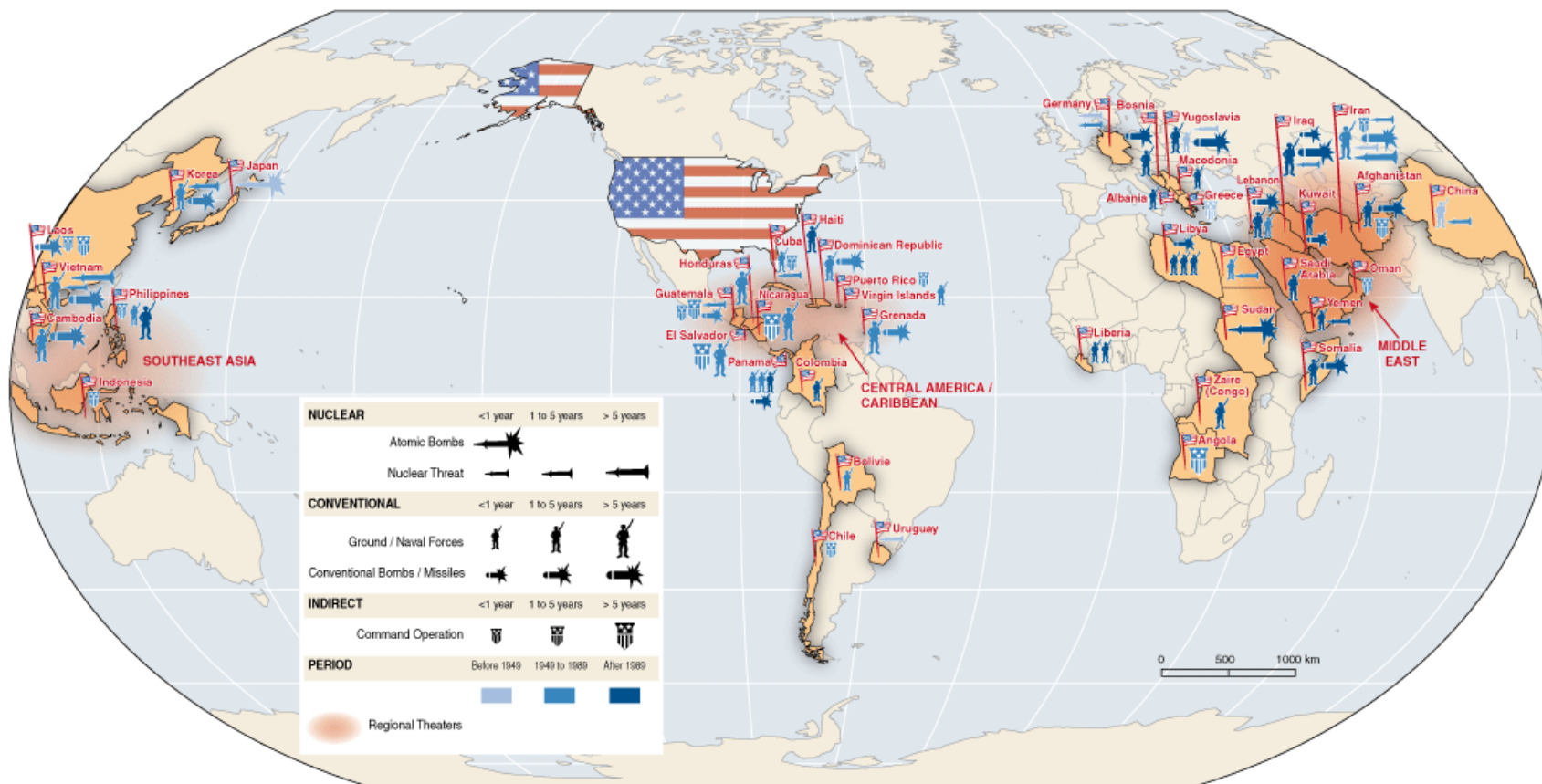
Caricatura sobre el impacto de la crisis del petróleo en diferentes países.

O intervencionismo militar norteamericano

Intervencionismo militar norteamericano trala II GM:

UNITED STATES MILITARY INTERVENTIONS THROUGHOUT THE WORLD SINCE 1945

Source : Data for this map derived from Grossman, Zoltan, 2003, Let the Bloody Truth be Told: A Chronology of U.S. Imperialism. From Wounded Knee to Iraq. (<http://www.neravt.com/left/invoke.htm>)

Realisation : Cartography Laboratory, Department of Geography, Laval University.

Novos factores de distensión entre os dous bloques nos anos 70

Novos factores de distensión

Coa irrupción de novos centros de poder político e económico

- A Comunidade Económica Europea
- A crecente influencia de China no Terceiro Mundo

Rompíase a unanimidade dos bloques

E co

O final da guerra do Vietnam (1975)
A última guerra árabe-israelí -*Yom Kippur*- (1973)

Iniciábase

Un período de relaxación e de **estabilización da situación internacional**

Que provocou

- A Ostpolitik de Willy Brandt, chanceler da RFA
(achegamento entre Europa Occidental e Europa Oriental)

- O espírito de Helsinki en 1975
(Conferencia de Seguridade e Cooperación entre a OTAN e o Pacto de Varsovia)

Novos factores de distensión

As conversacións entre as superpotencias

Os enormes gastos armamentísticos
e
a presión dos movementos pacifistas

Estimulan as **conversacións**

Tratado de Non Proliferación de Armas Nucleares (1968)
Os acordos SALT I (1972) e SALT II (1979)

Significaba a

Disuasión nuclear

Para conseguir o

Equilibrio do terror

Tratabase de

- Reducir os arsenais atómicos
- Limitar as armas estratéxicas

Protocolo dos Tratados SALT I

***Cartel chinés celebrando a consecución
da enerxía nuclear propia***

O rebrote e o final da Guerra Fría (1976-89)

A expansión do comunismo en África nos anos 70

- Tanto o marxismo-leninismo soviético como o maoísmo influíron ideolóxicamente nos procesos descolonizadores

Fundidos con algúns rasgos da cultura africana deron lugar ao

Socialismo africano

Con escasa plasmación na práctica

Acabouse copiando os modelos socialistas europeos ou asiáticos

- O caso de maior repercusión no marco da Guerra Fría foi **Angola (1975)**

entre

Angola

Coa **descolonización** chegou a **guerra civil**

● **MPLA** (Movimiento Popular de Liberación)

Ideoloxía marxista
(axuda soviética e cubana)

● **FNLA** (Fronte Nacional de Liberación de Angola)

Vinculación cos Estados
Unidos e o antigo Zaire

● **UNITA** (Unión Nacional para a Independencia Total de Angola)

Co apoio de Sudáfrica

Guerra de Angola

Soldados cubanos en Angola

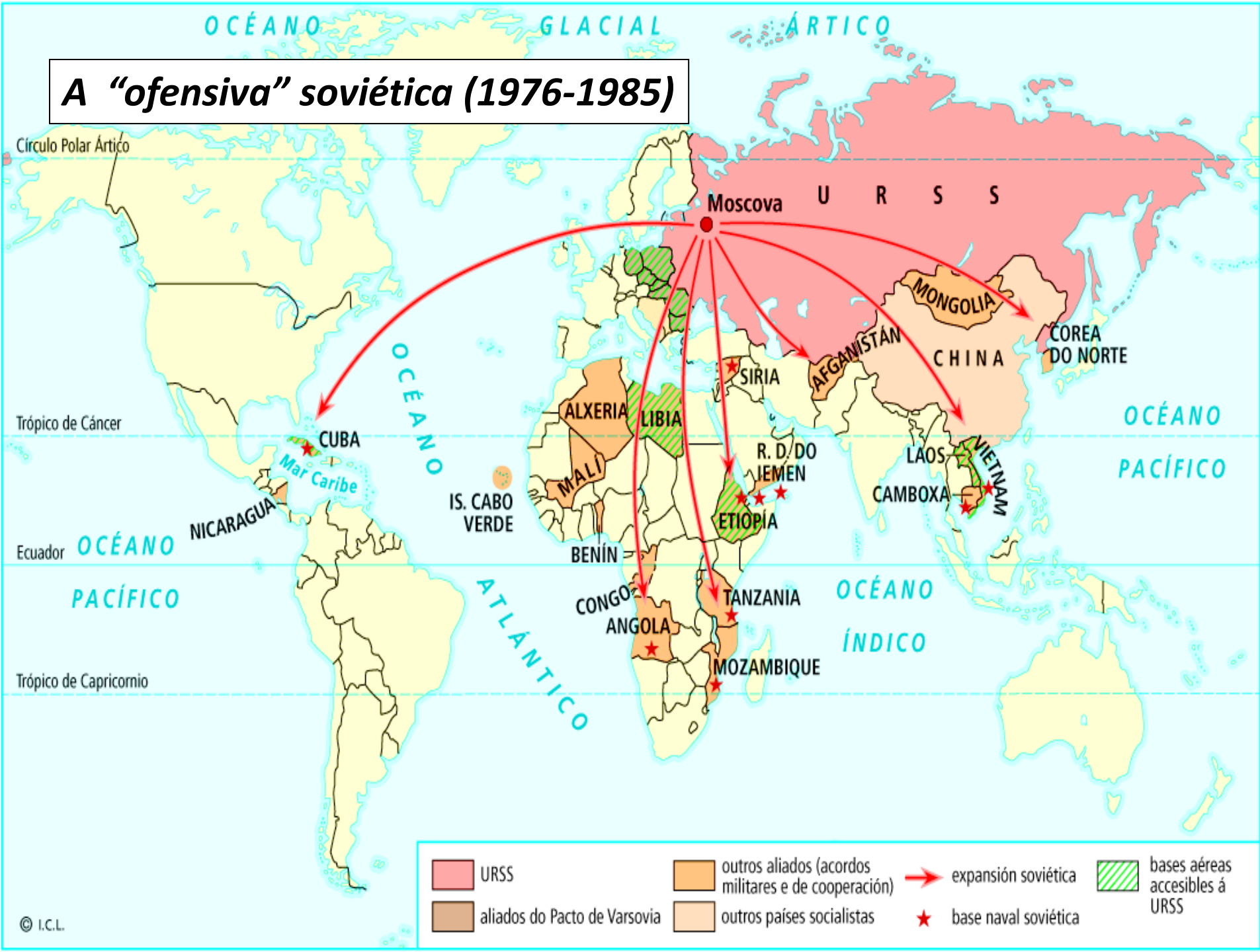
Soldados e guerrilheiros implicados na guerra de Angola

En la bandera de Mozambique una estrella, un libro y un azadón figuran al lado de otro artefacto considerado esencial en la historia reciente de la nación: el fusil de asalto AK-47. Zimbabwe y Timor Oriental también lo exhiben en sus escudos. Rinden así homenaje al que señalan como uno de los héroes de la emancipación del poder colonial. El AK-47, acrónimo de Avtomat Kalashnikov 1947, es el orgullo de la ingeniería soviética, un fantasma heredado de la Guerra Fría.

A “ofensiva” soviética (1976-1985)

A “ofensiva” soviética

Ante a debilidade dos Estados Unidos (Jimmy Carter)

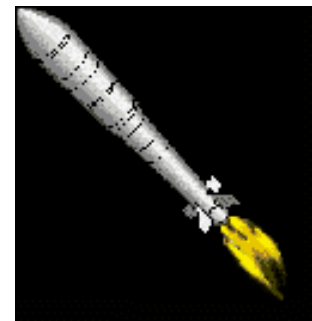
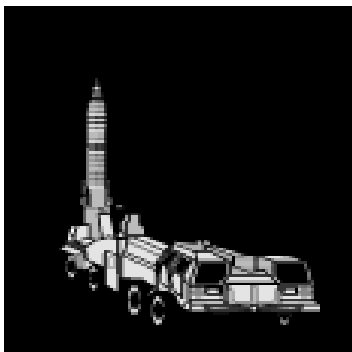

A URSS
aproveita o
momento

A causa de

- A derrota do Vietnam
- A crise do petróleo de 1973
- A Revolución islámica iraní de 1979
- O aumento da débeda externa

- Despliega mísiles nucleares intermedios en Europa
- Incrementa axudas a movementos revolucionarios (Angola, Nicaragua...)

América Latina

América Latina: reformismo e revolución

A proximidade dos **Estados Unidos** e a existencia de **fortes oligarquías** facía **menos numerosos os réximes socialistas** no continente americano

Salvador Allende (UP)

Chile

Quixo establecerse un sistema socialista por mecanismos democráticos

1970

- Reforma agraria
- Nacionalización das minas de cobre

provocou

11 de setembro de 1973

O golpe de Estado do xeneral **Pinochet**

Os problemas de América Latina

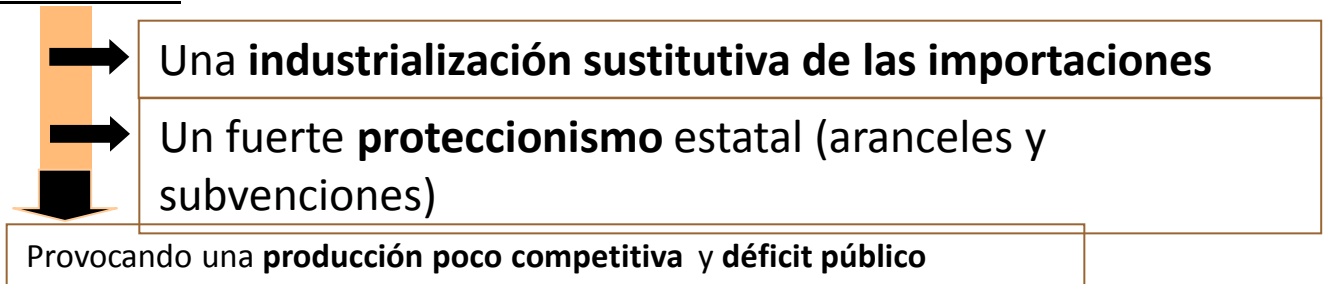
A fallida industrialización latinoamericana

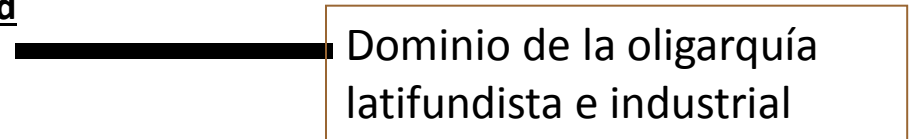
- El continente latinoamericano siempre se caracterizó por

◆ Dificultades para salir del subdesarrollo económico
◆ Y por la debilidad de sus instituciones democráticas

- Desde un principio se aplicaron políticas económicas basadas en

- Esta situación económica acentuaba la dualidad social (gran diferencia entre ricos y pobres)

Provocando

-
- Movimientos revolucionarios de campesinos y obreros
 - Dictaduras
 - Movimientos populistas y reformistas (Peronismo)

A espiral da crise

- La crisis de 1973 tuvo consecuencias negativas para las economías latinoamericanas

Provocando

- Inflación alta
- Aumento de la deuda externa
- Endeudamiento y empobrecimiento de la población

Aumentando

La inestabilidad política y el avance político de las izquierdas

El continente latinoamericano se vio inmerso en una espiral de revolución y contrarrevolución

Dictaduras

- Chile con el general Pinochet (1973)
- Argentina con el general Videla
- Uruguay, Paraguay ...

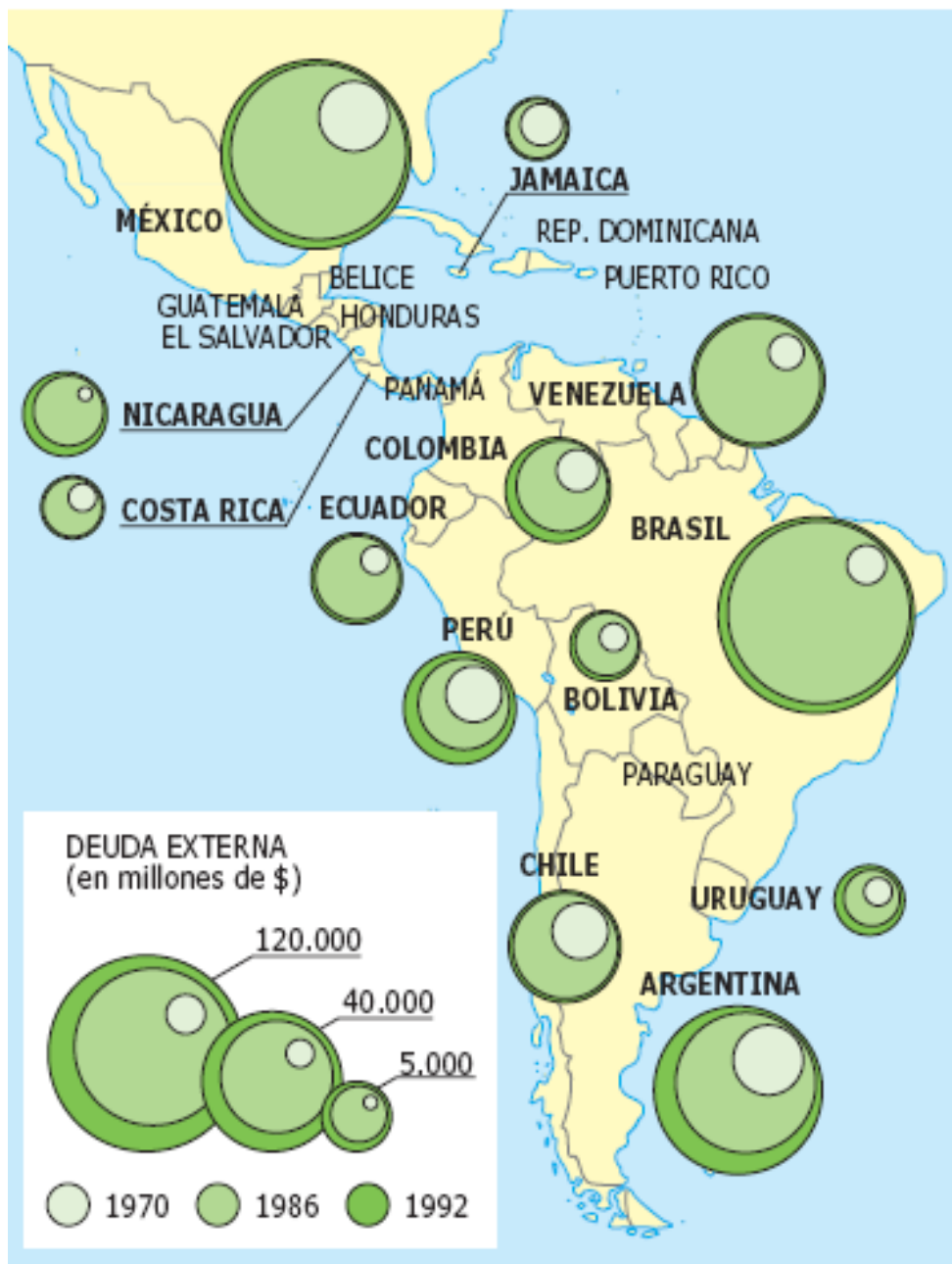
Movimientos revolucionarios

- Sendero Luminoso en Perú
- Las FARC en Colombia
- Frente Sandinista en Nicaragua

- A principios de los ochenta se inició la democratización y la desaparición de la mayoría de las dictaduras

Evolución de la deuda externa de Latinoamérica

O governo da Xunta Militar de Arxentina (1976-1983)

Algunhas ditaduras latinoamericanas

País	Período	Protagonista
Argentina	1976-1983	General Videla. Triunvirato militar
Chile	1973-1988	General Augusto Pinochet
Bolivia	1964-1966	General René Barrientos
	1971-1978	Coronel Hugo Bánzer
Uruguay	1973-1984	Presidente Juan M. ^a Bordaberry
Brasil	1964-1985	General Humberto Castelo Branco
Perú	1968-1975	General Juan Velasco Alvarado
	1975-1980	General Francisco Morales Bermúdez
Paraguay	1954-1989	General Alfredo Stroessner
Nicaragua	1967-1979	Anastasio Somoza
Ecuador	1963-1966	Junta Militar
	1972-1979	General Guillermo Rodríguez

1979: un ano clave

O ano 1979 foi fundamental para o recrudescemento da tensión entre as potencias

Os principais feitos de 1979:

La revolución
sandinista

A revolución islamista en
Irán

A invasión soviética de
Afganistán

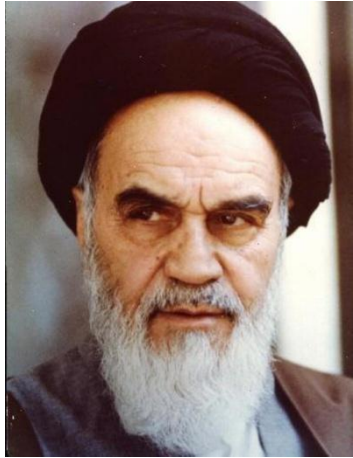
◆ A revolución sandinista

↳ En Nicaragua

➡ **A Fronte Sandinista** (Daniel Ortega)
derroca a ditadura de Somoza e
instaura un réxime socialista

1979: un año clave

Irán: Revolución islámica

Nicaragua: Revolución Sandinista

***Invasión
soviética de
Afganistán e
guerra
(1979-1989)***

A Revolución islámica en Irán

1979: un ano clave

A revolución islámica en Irán

En Irán

Unha revolución dirixida polo **clero chiíta** (ayatolá Jomeini) expulsa a monarquía persa (o Sha) prooccidental e proclámase unha **república fundamentalista islámica**

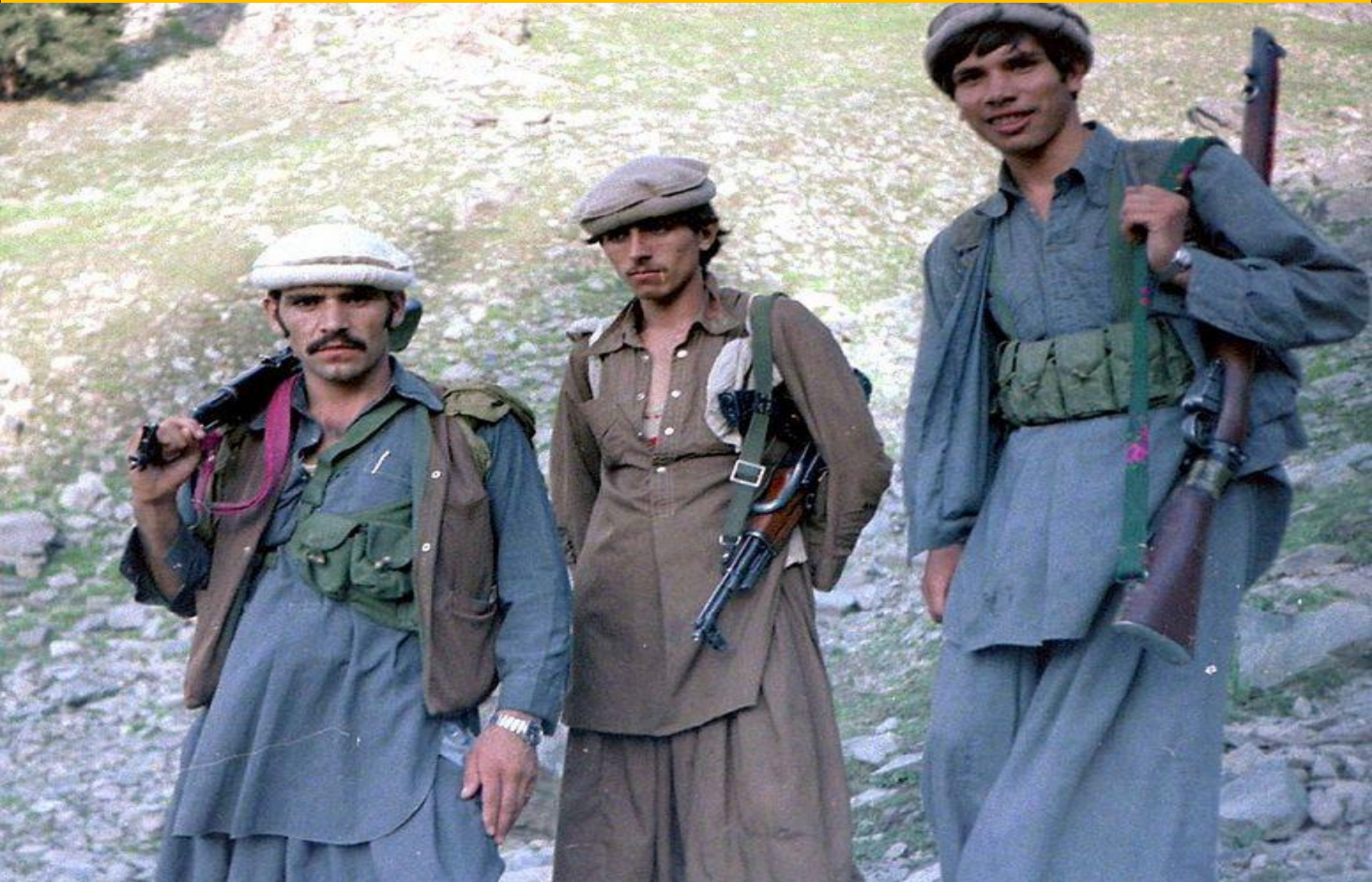

O secuestro da embaixada estadounidense en Teherán

Jomeini expulsando ao Sha, protexido por EE.UU, Gran Bretaña e Israel

A l Guerra de Afganistán

◆ A l guerra de Afganistán (1979-1989)

En Afganistán

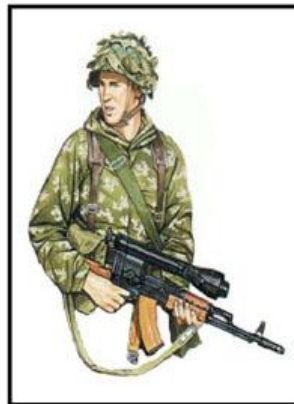
**A URSS invade Afganistán para
protexer un goberno comunista**

**Deberá enfrontarse a unha guerra de desgaste contra
unha guerrilla fundamentalista (muyaidines)**

1: Ahmad Shah Massoud, Panjshir Valley
2: Hassan Wajidi, Warshid province
3: Guerrilla, Panjshir Valley

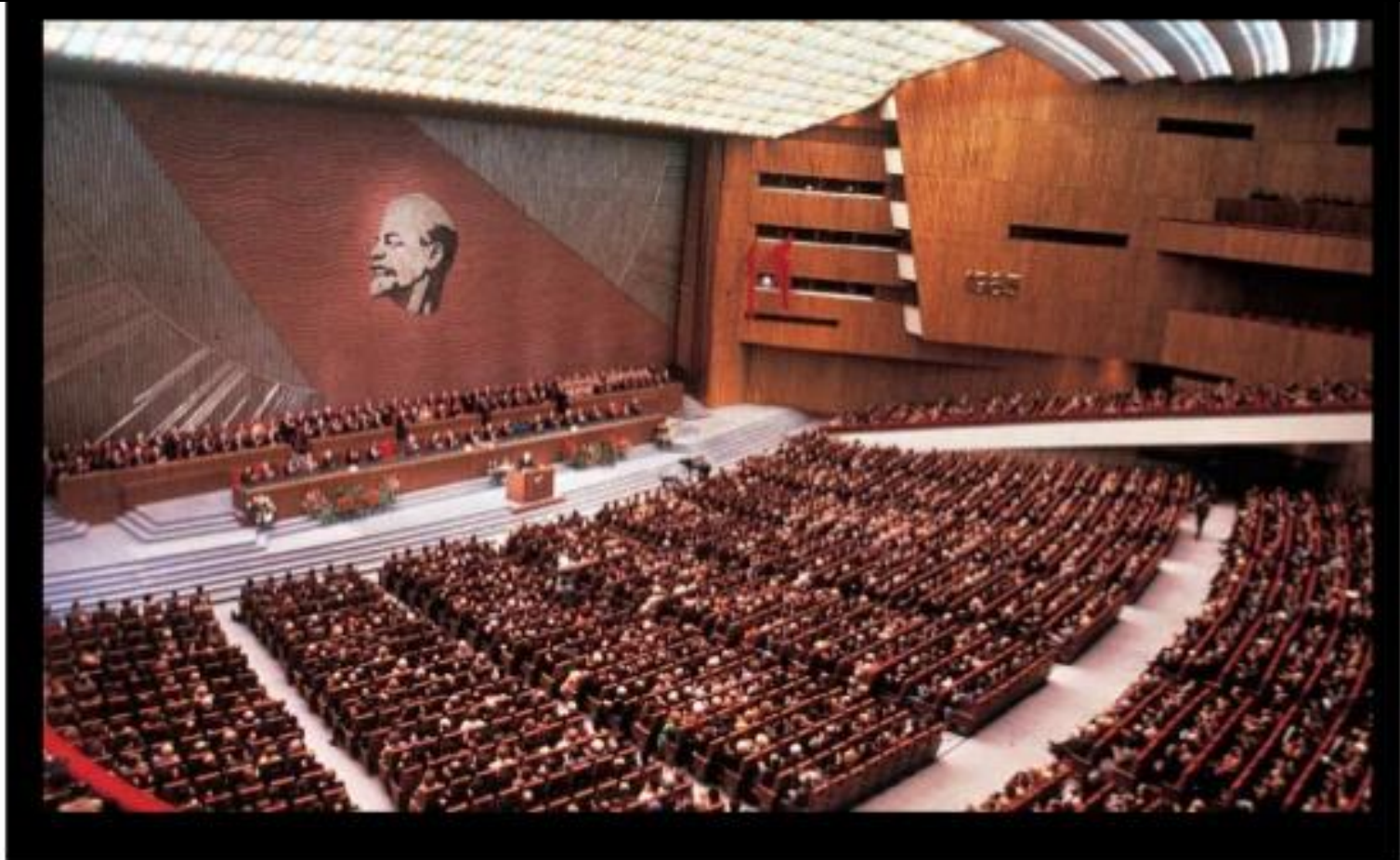
A invasión soviética de Afganistán

Muyahidines afganos

Problemas nas democracias populares de Europa oriental

Problemas nas democracias populares de Europa oriental

A crise das economías socialistas do leste de Europa

- A crise empezou a principios dos **setenta**

A causa de

- Pouca capacidade de adaptación
- Escasos investimentos
- Necesidade de diversificar
- Endebedamento exterior

- Nos **oitenta**, a **crise económica eclosionou** en toda a súa dureza

- Disminuíu o ritmo de crecemento
- Escasa produción
- Estancamento agrícola
- Inflación
- Elevada débeda externa

Era necesario reformar o sistema económico comunista

A reacción dos Estados Unidos

Tralos feitos de 1979

Prodúcese nos Estados Unidos unha **reacción conservadora**, mentres que no Reino Unido chega ao goberno a conservadora Margaret Thatcher

A era Reagan

Trababase de

Recuperar o liderazgo mundial

- ◆ Optar pola dureza e a agresividade
- ◆ Despregar mísiles en Europa (euromísiles)
- ◆ Aumento en gastos militares e en novas armas
- ◆ Intervencións militares

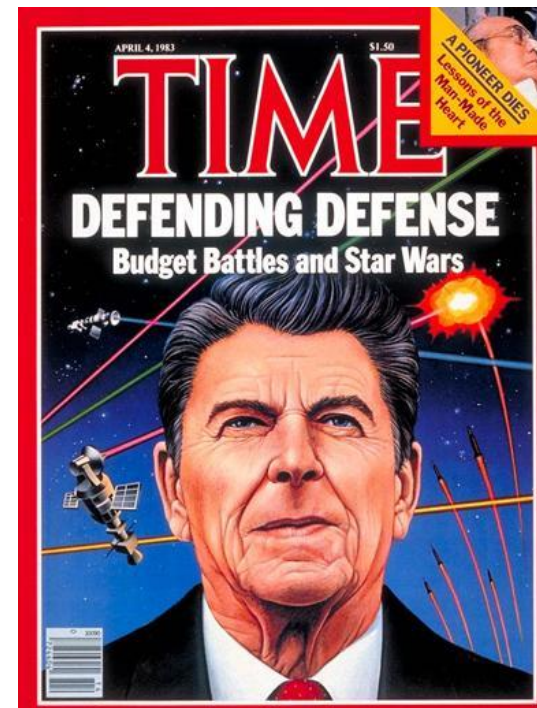
A través de

Iniciativa de Defensa Estratéxica ("Guerra das galaxias")

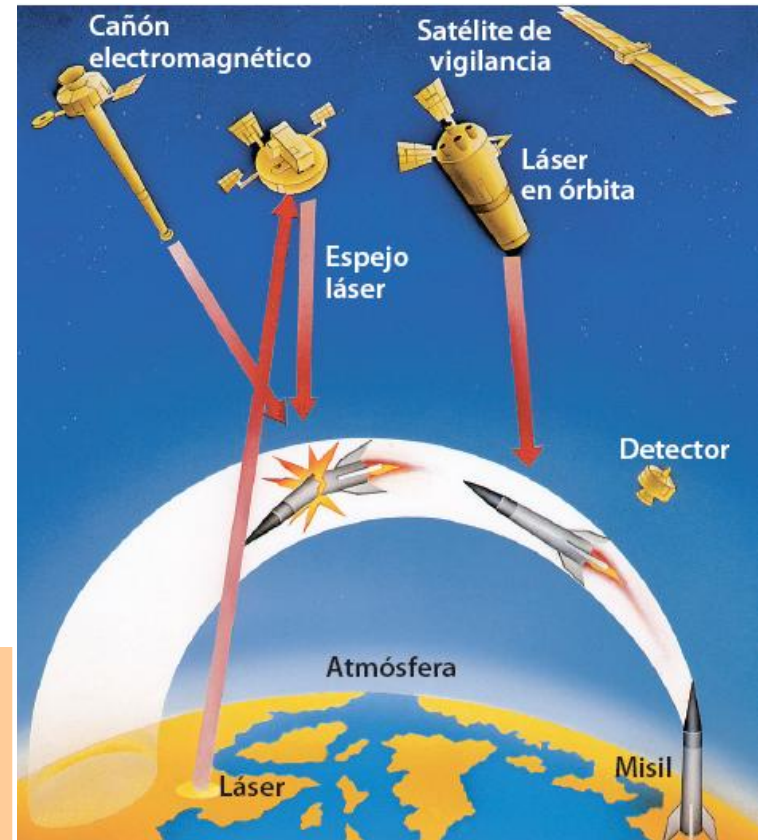
- En latinoamérica (Granada, Nicaragua –"a contra"-)
- En Afganistán (en axuda da guerrilla antisoviética)

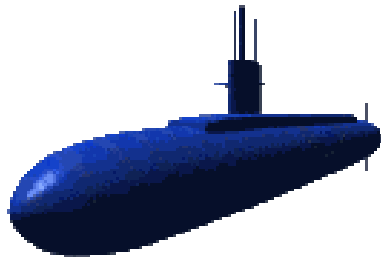
A través de

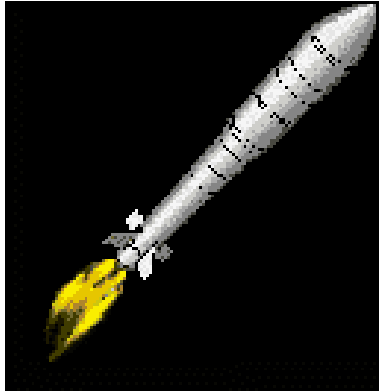
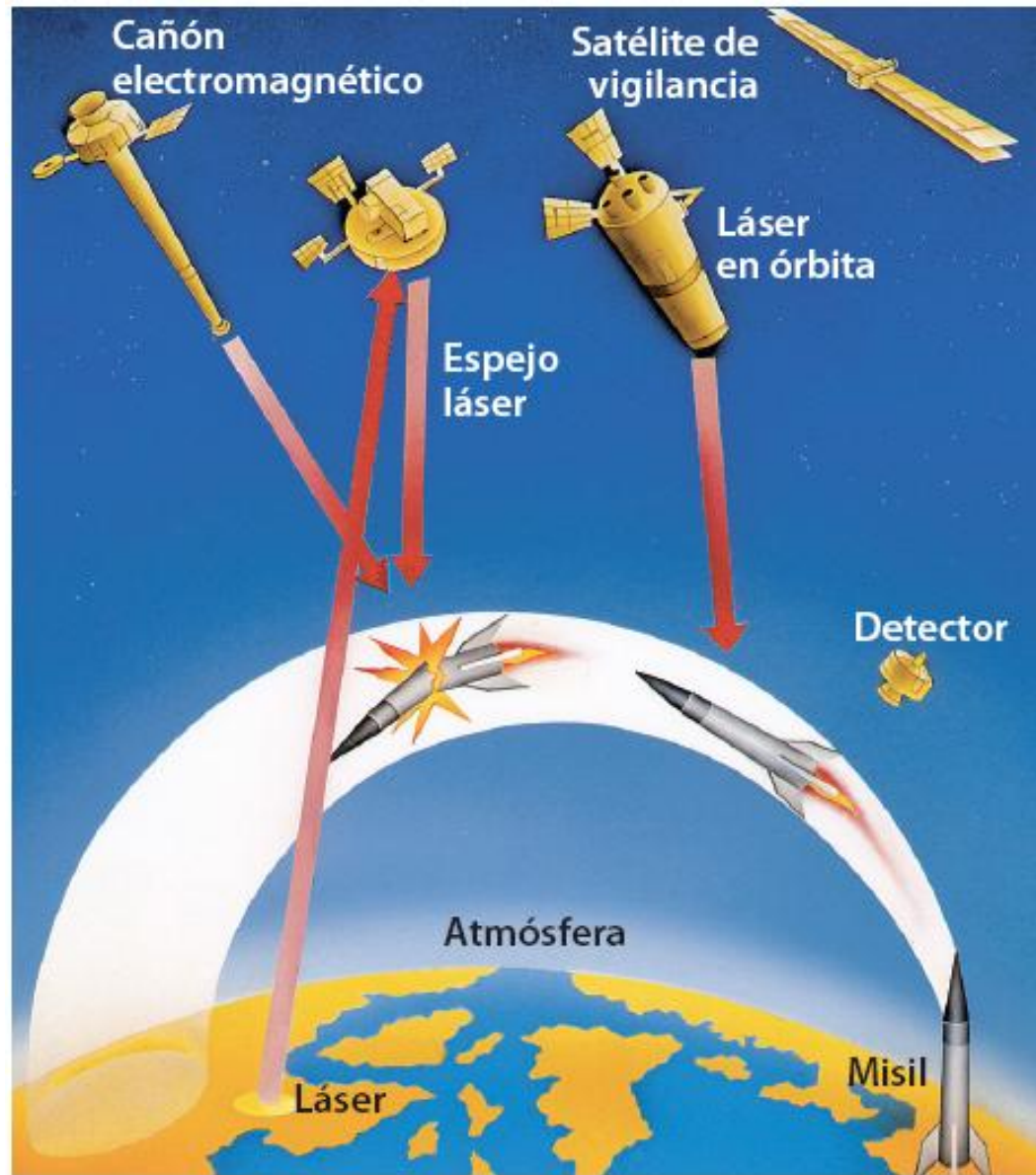
A reacción dos Estados Unidos : a era de Ronald Reagan (1981-1989)

“os contras” antisandinistas

Iniciativa de Defensa Estratégica (“Guerra das galaxias”)

O final da Guerra Fría

O final da Guerra Fría

A guerra de Afganistán e a carreira de armamentos

Provocou

A crise económica e política na URSS

Que alentaba

- O descontento da poboación soviética
- Reixeitamento do comunismo nos países do leste de Europa

Á morte de Breznev (1982) empezou un **período de transición**

Reformistas e conservadores alternáronse no poder (Andropov, Chernenko...)

Diversos factores provocaran unha profunda crise a comezos dos oitenta na URSS

A nivel económico

- Unha **diminución da produtividade** (atraso tecnolóxico)
- Descuidárase a **industria de consumo e a agricultura**
- **Problemas de abastecemento** (deterioro das redes de transporte)

Factores políticos

- **Priorizar o complexo industrial militar fronte ao civil**
- A falta dunha **política económica clara** (segunda metade da década dos oitenta)

Factores tecnolóxicos

- O complexo **industrial militar absorbíu todos os recursos tecnolóxicos**
- A **censura e o control** do PCUS limitaba o uso e a difusión das **tecnoloxías da información**

Esta situación provocou unha forte dicotomía entre

Unha industria militar tecnolóxicamente punteira e unha industria civil atrasada

● O goberno de Gorbachov (1985-91) non soubo aplicar as reformas axeitadas

intentou

Descentralizar un sistema planificado pero sen introducir realmente unha economía de mercado

O desmoronamento do bloque comunista

- Nos tempos de Andropov e Chernenko presentabasen diversos problemas

-A pugna entre **reformistas** e “**estalinistas**”
-A oposición entre Rusia e as diversas repúblicas da Unión Soviética

Acentuado por

A **crise económica** dos oitenta

En 1985, triunfou a **corrente reformista** de M. **Gorbachov**

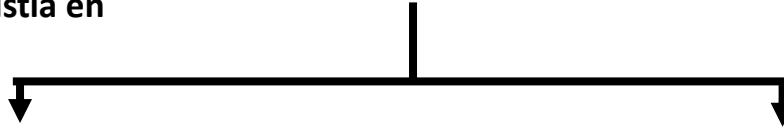
Puxo en marcha un programa de reformas económicas e políticas, un cambio radical na URSS

Gorbachov, un cambio radical

Que consistía en

Rebaixar os gastos militares

A través de

Deter a carreira de armamentos

Retirarse de Afganistán e da Europa do Leste

Unha apertura política y económica

A través de

Perestroika
(reforma política)

Glasnost
(transparencia
informativa)

O goberno de Gorbachov (1985-1991)

As reformas políticas

Concretáronse en torno a dúas actuacións fundamentais

Perestroika

Glasnost

Conxunto de reformas aplicadas para **democratizar o réxime**

Política de **transparencia informativa**

● Tratabase de modernizar o réxime socialista

Desapareceu o monopolio político do PCUS

Aparecendo novos grupos políticos

Aumento de liberdades (expresión, relixiosa...)

Provocando unha **descomposición moi rápida do réxime socialista**

Descentralizar un sistema planificado pero sen introducir realmente unha economía de mercado

O goberno de Gorbachov non soubo aplicar as reformas axeitadas

intentou

A caída do comunismo

A caída do bloque comunista

● A apertura política de Gorbachov

Provoou

A democratización da Europa oriental

Iniciouse en 1989 con

A caída do Muro de Berlín

E en 1990

A unificación de Alemaña

● Esta situación potenciou os acordos de paz e o final del imperio soviético

Provocou

En 1989, a cumbre de
Malta

En 1991, a disolución
da Unión Soviética

Final oficial da Guerra Fría

● O movemento democrático percorre todo o mundo comunista

China (Praza de Tiananmen, 1989), revolucións democráticas na Europa do Leste

A poboación berlinesa reclama a unificación de Alemaña en 1989 na Porta de Brandenburgo

1957 - 1990

1990 - ...

As revolucións democráticas de 1989 en Europa do Leste

A debilidade do réxime soviético foi un estímulo para os países do Lste

- Desde 1986 a posición da URSS respecto dos seus países satélites era a non inxerencia

Provocando

A caída dos reximes comunistas

Impulsada por

Os propios gobernos

Hungría

A presión popular

Polonia
Checoslovaquia

provocando

Revolucións

No caso de Rumania e
Albania foron violentas

Iugoslavia desintegrouse
despois de varias guerras

Manifestación en Praga en 1989 reclamando el fin del comunismo

RDA

9-novembro-1989:
caída do muro de Berlín.
18-marzo-1990:
eleccións democráticas.
1-xullo-1990:
unificación monetaria
coa RFA.

POLONIA

4-xuño-1989:
eleccións lexislativas
pactadas entre o réxime
comunista e a oposición.
27-maio-1990:
primeiras eleccións libres
(municipais).

URSS

9-febreiro-1991:
referendo en Lituania pola independencia.
3-marzo-1991:
referendo en Letonia e Estonia pola
autodeterminación.
17-marzo-1991:
referendo para mante-la unidade da URSS.
9-abril-1991:
Xeorxia declárase independente.
19/20/21-agosto-1991:
fallido golpe de estado na URSS.
8-décembro-1991:
nace a CEI (Comunidade de Estados Independentes).

CHECOSLOVAQUIA

24-novembro-1989:
caída do gabinete político.
8-xuño-1990:
eleccións democráticas.
19/20-xuño-1992:
acordo de escisión en dous estados:
a Rep. Checa e a Rep. Eslovaca.
xuño/xullo-1992:
acordo de creación dun goberno
federal de ámbolos dous estados.
1-xaneiro-1993:
escisión oficial dos dous novos
estados: República Checa e
República Eslovaca.

HUNGRIA

23-outubro-1989:
proclamación da
República de Hungría.
25-marzo-1990:
eleccións democráticas.

IUGOSLAVIA

25-xuño-1991:
Croacia e Eslovenia proclaman a súa
independencia. Inicio da guerra civil.
6-abril-1992:
Bosnia-Herzegovina proclama
a súa independencia.
27-abril-1992:
Serbia e Montenegro proclaman
a República Federal Iugoslava.

ALBANIA

31-marzo-1991:
eleccións lexislativas.
xullo/agosto-1991:
fuxida a Italia de refuxiados
albaneses e a súa repatriación.

BULGARIA

10-novembro-1989:
caída de Givkov, no
poder desde había 35 anos.
10-xuño-1990:
eleccións democráticas.

ROMANÍA

22-décembro-1989:
detención do dictador
Ceaucescu.
20-maio-1990:
eleccións democráticas.

A transformacións internas: da URSS á CEI

Tralas reformas de Gorbachov o Estado soviético debilitouse

Provocando

Unha explosión nacionalista

Ante a gravidade da situación

Que independizou

Os territorios non rusos da URSS

Tratado da Unión (1991)
(Gorbachov)

**Novo modelo de unión política para as repúblicas
(con descentralización)**

Provocando

Un intento de golpe de Estado dos sectores conservadores e reaccionarios do PCUS

Fracasou. Pero supuxo a caída de Gorbachov e o ascenso de Boris Yeltsin

**-Asinouse a disolución da URSS
-Creouse a CEI (Comunidade de Estados Independentes)**

OCEANO GLACIAL ÁRTICO

OCEANO
PACÍFICO

Tallín

Riga

LITUANIA

ESTONIA

LETONIA

Vilna

Minsk

BIELORRUSIA

Moscú

FEDERACIÓN RUSA

Kiev

MOLDAVIA

UCRANIA

Kishiniov

GEORGIA

Tbilisi

ARMENIA

Ereván

Baku

AZERBAIYÁN

KAZAJSTÁN

Astana

UZBEKISTÁN

Ashjabad

Tashkent

Bishkek

KIRGUIZISTÁN

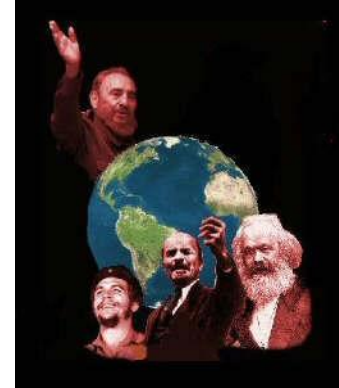
TURKMENISTÁN

Dushanbé

TAYIKISTÁN

O fracaso do sistema comunista no mundo

- Entre 1989 e 1991, a maioría dos réximes comunistas desapareceron.

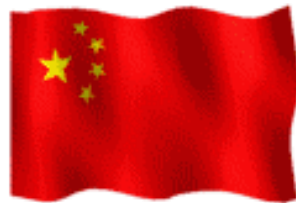
- Poucos países perviven no comunismo

China

Cun sistema económico mixto

- Un sistema político de partido único
- Un sistema económico aberto ao capitalismo

Cuba e Corea do Norte

Manteñen un réxime comunista no 2015

A herdança colonial e o Terceiro Mundo

A evolución económica dos novos países descolonizados

1980: 1 locomotora = 12.910 sacos de café

1990: 1 locomotora = 45.800 sacos de café

O gráfico expresa a evolución do prezo dunha locomotora se o medíramos en sacos de café

Características do subdesenvolvemento

- Desartellamento da agricultura (orientada ao exterior)
- Crecemento demográfico moi elevado
- Recurso al endebedamento (necesidade de investimentos)
- Aparición de dunhas desigualdades económicas e sociais extremas
- Grave déficit educacional

Esta situación de subdesenvolvemento provocará

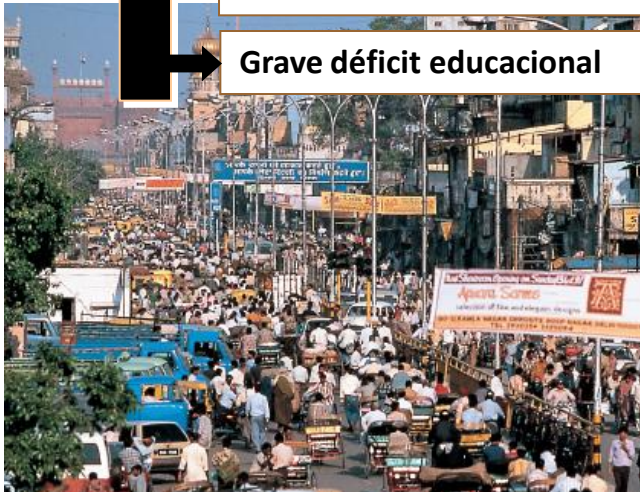
Unha dependencia económica

Neocolonialismo

Significaba a

Dependencia financeira
Dependencia tecnolóxica
Dependencia comercial

Rúa de Delhi, na India

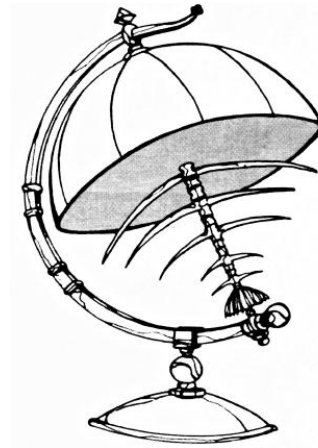
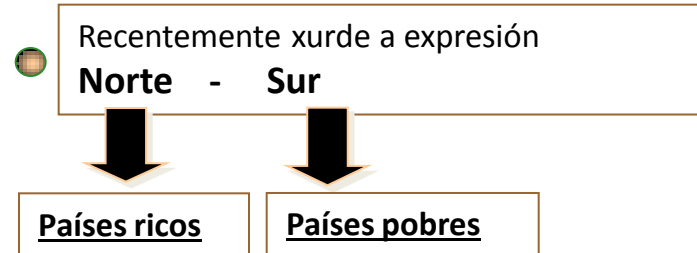

Descolonización, subdesarrollo y conflictividad

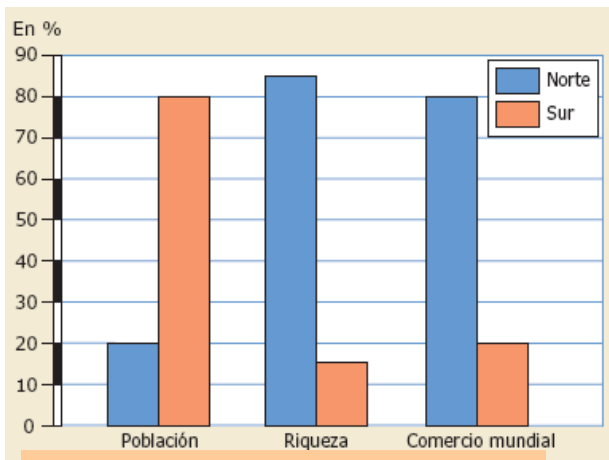

A formación do Terceiro Mundo

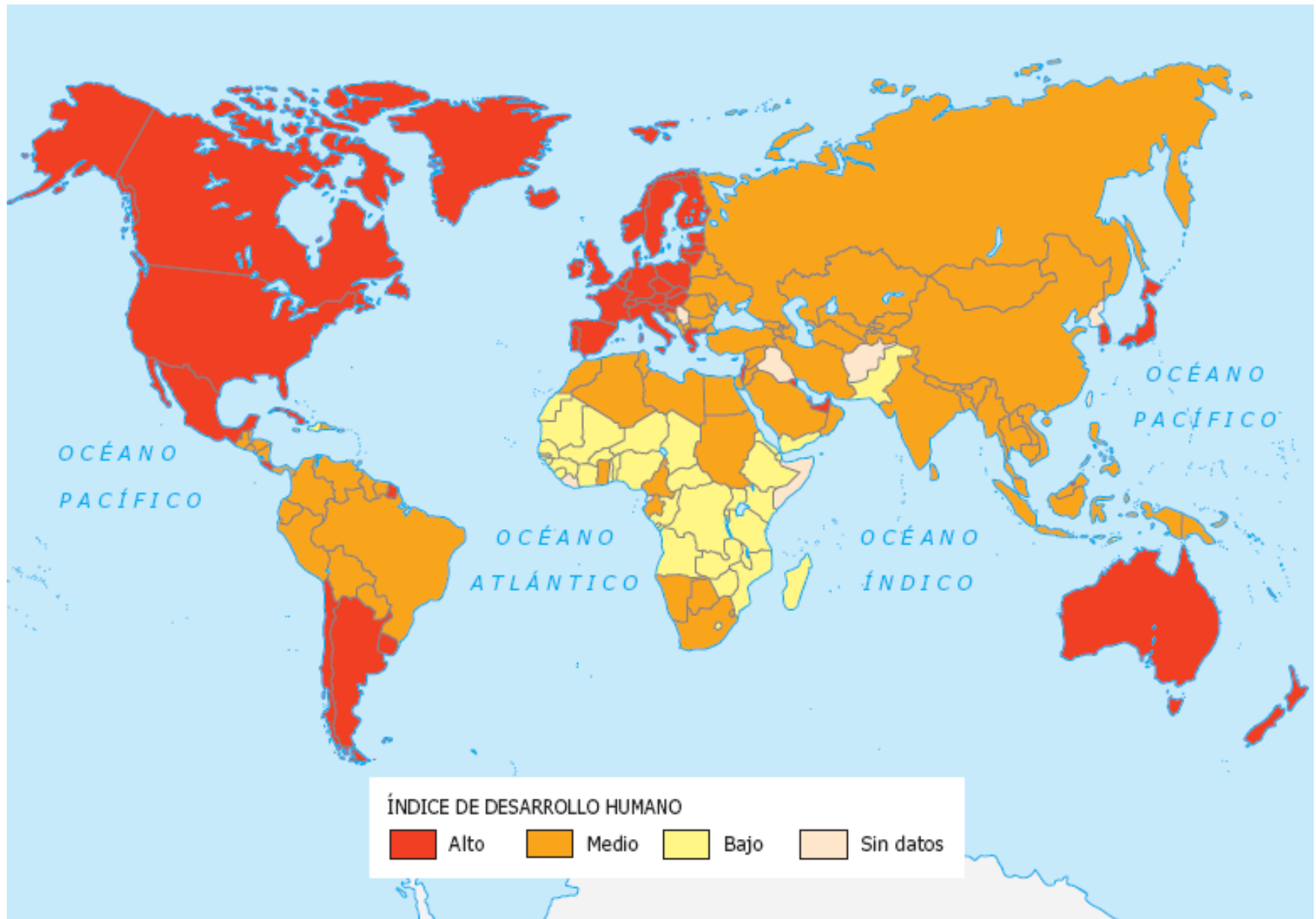
Dúas realidades para un so mundo

Algunhas diferenzas entre Norte e Sur

Mapa do Índice de Desenvolvimento Humano (IDH)

FIN